

חלק ראשון

צמצום וקו כולל ב' פרקים

פ ר ק א'

מבאר ענין הצמצום הא' שנצטמצם אור אין סוף ב"ה בכדי להאציל הנאצלים ולברוא הנבראים. וכו' ה' ענינים:

א. לפני הצמצום היה אין סוף ממלא כל המציאות. ב. סיבת הבריאה היתה כדי לגלות שמותיו וכינויו. ג. צמצום האור מסביבות נקודה האמצעית. ד. החלל שנשאר אחר הצמצום היה עגול. ה. לפי שאור אין סוף הוא בהשואה, היה הצמצום ג"כ בהשואה שהוא סוד העגול.

לפני הצמצום היה אין סוף ממלא כל המציאות

• (א) דע כי א' טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אור ב' עליון פשוט ג' ממלא כל המציאות. ולא היה שום ד' מקום פנוי בבחינת

אור פנימי

כלל. כי זה הכלל, כל מה שלא נשיג לא נדעהו בשם. וזכור זאת ואל תכשל. (ג) ולכאורה תמות מאד, הלא המדובר כאן הוא בטרם שנבראו העולמות, וא"כ איזו מציאות ישנה כאן, אשר אור העליון צריך למלאותה. והענין הוא, כי כל העולמות וכל הנשמות שישנם והעתידיים להבראות עם כל מקריהם עד לתכלית תיקונם, הנה הם כולם כבר כלולים בא"ס ב"ה, בכל תפארתם ובכל מלואם. באופן, שיש לנו להבחין ב' עיקרים בכללות המציאות שלפנינו. עיקר א': בבחינת מה שהם קבועים וקיימים בא"ס ב"ה בכל שלימותם ותפארתם. העיקר הב': כמות שהם ערוכים ומשתלשלים ומתחדשים לפנינו מאחר הצמצום הא', בחמשה העולמות המכונים: אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, כמ"ש להלן. וז"ש הרב, אשר אור העליון הנמשך מעצמותו ית', היה "ממלא את כל המציאות" דהיינו כללות המציאות שבעיקר הא', מבחינת מה שהם ערוכים וקיימים בא"ס ב"ה שמטרים הצמצום. ומשמיענו שאור העליון היה ממלא אותם לגמרי עד שלא נשאר בהם שום מקום פנוי, שיהיה אפשר לתוסיף בהם שלימות ותיקון כל שהוא (ועי' היטב בהסת"פ כאן).

(ד) פירוש כי בטרם שנבראו העולמות, שהיה אז רק א"ס ב"ה בלבד כנ"ל, לא היה

צריכים לזכור, שכל חכמת הקבלה מיוסדת על ענינים רוחניים, שאינם תופסים לא מקום ולא זמן, ואין העדר ותמורה נוהג בהם כל עיקר, וכל השינויים הנאמרים בחכמה הזאת, אין זאת אומרת שהבחינה הראשונה נעדרת, ומקבלת צורה אחרת, אלא השינוי האמור, הוא ענין תוספת הצורה לבד, וצורה הראשונה אינה זזה ממקומה. כי ההעדר וההשתנות המה מדרכי הגשמיים. וזהו כל הקושי למתחילים, כי תופסים הדברים בביטויים הגשמי בגבולים של זמן ומקום חילוף ותמורה, אשר המחברים השתמשו בהם רק לסימנים בעלמא על שרשיהם העליונים. ולפיכך, אתאמץ לפרש כל מלה ומלה בצביונה הרוחני, המופשט ממקום ומזמן ומתמורה. ועל המעיינים מוטל, לחקוק היטב בזכרונם את פירוש המלות ההן, כי אי אפשר לחזור עליהן בכל פעם. (א) צורת הזמן הרוחני נתבאר היטב לקמן בהסתכלות פנימית בסופו בד"ה עוד. (ב) היינו האור המתפשט מעצמות הבורא יתברך. ודע, שכל השמות והתוארים הבאים בחכמת הקבלה, אינם ח"ו בעצמות הבורא ית', אלא רק באור המתפשט מעצמותו ית', אמנם בעצמותו ית', אין לנו שום מלה והגה

• עץ חיים שער א' ענף ב'.

ה אויר ריקני , וחלל, אלא היה הכל , ממולא מן אור א"ס פשוט ההוא, ולא היה לו לא בחינת ראש ולא בחינת סוף, אלא הכל היה אור א' פשוט . שוה בהשוואה א', והוא הנקרא אור א"ס.

אור פנימי

אלא שהחומר הזה, הוא המודד את גדלותו ושיעור קומתו של כל נאצל, ושל כל פרצוף, וכל ספירה. שהרי התפשטות אור העליון מן המאציל היא ודאי בלי שיעור ומידה, אלא רק הנאצל הוא העושה שיעור על השפע מכח עצמו, מפאת היותו מקבל לא פחות ולא יותר מכפי שיעור חשקו ורצונו לקבל, שזו היא אמת המידה הנוהגת ברוחניות, משום שאין ענין הכפיה נהג שם, והכל תלוי ברצון. ולפיכך אנו מכנים את "הרצון לקבל" הזה, שהוא כלי קבלה של הנאצל, והוא נבחן לבחינת החומר שלו, שמחמתו יצא מכלל מאציל להקרא בשם נאצל, מטעם היותו מוגדר במין חומר כזה, שאינו מצוי במאציל אף משהו ח"ו, כי הרצון לקבל אינו נהג ח"ו במאציל בהחלט, שהרי ממי יקבל, והבן. ולהלן נבאר, שיש בחומר הזה ד' מדרגות, מקטנות עד גדלות הקבלה, שהמדרגה הרביעית, שהיא בחינת גדלות הקבלה, המצויה על שלימותה רק בא"ס, מטרם שנבראו העולמות, הנה רק עליה נעשה סוד הצמצום. ויתבאר להלן, כי נתרקנה מכל שפע שהיה לה מיחס א"ס, ונשארה בבחינת "חלל" פנוי. וזו היא כוחת הרב באמרו, מטרם שנברא העולם, דהיינו בא"ס ב"ה, לא היתה שם בחינת "חלל" הפנוי הזה, כמבואר. (ז) כלומר שאין כלל מה להוסיף עליו על-ידי מעשה התחתונים.

(ח) ענין ראש וסוף יתבאר להלן.
(ט) פירוש, שאין בו מדרגות של קטן וגדול, אלא הכל שוה כמ"ש לקמן.
(י) כלומר שאין שם זכות ועביות, שהמדרגות נערכות ונבחנו על ידיהן, כי הבחנות אלו נתוהו בעולמות רק עם חידוש הצמצום, שיתבאר להלן.
(כ) ויש להקשות, כיון שאין לנו שום השגה בא"ס, איך איך נדעהו בשם, שהרי כל

שם "מקום פנוי" דהיינו מקום חסרון, שיהיה ראוי לקבל בו בחינת תיקונים. כי אור העליון היה ממלא את המקום ההוא, שלא הניח מקום לתחתונים להתגדר בו להוסיף משהו על שלימותו. אלא רק בסיבת הצמצום שנעשה, כמ"ש להלן, נתחדש אז בחינת חסרון ונתהווה מקום פנוי לתיקונים. אבל כל תטעה שבמקום גשמי הספר מדבר.

(ה) אין הכוונה על אויר גשמי ח"ו, אלא יש בחי' אור רוחני המכונה כן. כי הנה יש ב' בחינות אור בכל פרצוף שלם, המכונים אור דחכמה, ואור דחסדים: אור דחכמה הוא בחינת העצמות של הפרצוף, דהיינו בחינת החיות שבו. אור דחסדים הוא רק אור מלביש על אור החכמה שבפרצוף, היות ואור החכמה אינו יכול להתלבש בפרצוף אם לא יתלבש תחילה באור דחסדים. אמנם לעתים, כשהפרצופים המה בעת קטנות, אין בהם אלא אור דחסדים בלבד. ותדע שאור דחסדים זה, הוא מכונה בשם אויר או רוח, ובהיותו בפני עצמו בלי אור דחכמה, הוא מכונה בשם "אויר ריקני", כלומר שהוא ריקן מאור החכמה, ומצפה ע"כ שאור החכמה יתפשט בתוכו וימלאנו. ומשמיענו הרב, שטרם שנבראו העולמות, דהיינו בא"ס ב"ה, לא היתה בחינת אויר ריקני זה במציאות כלל, משום שאין שם חסרון משהו, כמבואר. (ו) כדי להסביר המלה הזאת, צריך שתדע מקודם מה היא מהותו של כלי רוחני. והוא, כי בהיות הנאצל מקבל את שפע חיותו מן המאציל, הנה בהכרח, שיש לו רצון והשתוקקות לקבל את שפעו זה ממנו ית', ותדע, אשר מדת הרצון וההשתוקקות הזו, היא כללות כל החומר שבנאצל. באופן, שכל מה שיש בנאצל זולת זה החומר, כבר אינו מיחס לבחינת החומר שלו, אלא לבחינת השפע שלו שמקבל מן המאציל. ולא עוד,

סיבת הבריאה היתה כדי לגלות שמותיו וכינויו.
 (ב) וכאשר י' עלה ברצונו הפשוט, לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים.
 להוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכינויו, אשר זאת היה סיבת
 בריאת העולמות.

אור פנימי

התנועה, בריחוק מקום ובקירוב מקום, כי המהות הרוחנית אינה תופסת מקום כל עיקר, כנודע. אמנם תדע שהפירוד ברוחניים אינו נעשה זולת על-ידי מקרה, שינוי צורה בלבד. באופן, שאם דבר רוחני אחד קונה לו צורה נוספת המשונה מאותה הצורה שיש לו, הנה יצא לו הדבר הרוחני ההוא מבחינת אחד לשתי בחינות נבדלות, המתרחקות זו מזו על פי ההפכיות שיש באותן ב' צורות. וכמו שהמהויות הגשמיות מתרחקות ומתחברות זו בזו בדרך ריחוק מקום וקירוב מקום, כן המהויות הרוחניות, מובדלות ומתחברות על פי השתנות הצורה והשתנות הצורה, ששינוי הצורה מבדילן זו מזו, והשתנות הצורה מדביקתן זו בזו, חכור זאת, כי זה הוא המפתח הראשון לחכמה.
 ועתה תבין את סוד הוא ושמו אחד הנזכר לעיל, וענין האחדות הפשוטה שאנו מדייקים כל כך בא"ס ב"ה, כי האחדות הזו היא מפליאות כל יכלתו ית'. כי הנה נתבאר לעיל באר"פ (אות ו') ההבדל בין המאציל לנאצל שנתהוה מחמת הצורה של "הרצון לקבל" שישנה בנאצל ואינה במאציל, אשר מסיבת שינוי הצורה ההוא, נבדל הנאצל מהמאציל, וקנה לו שם בפני עצמו להקרא נאצל ולא מאציל, עש"ה.
 ולפי המבואר הנה יש מקום לסעות ולחשוב, שאור א"ס המכונה "הוא", אינו דבוק לגמרי ח"ו בא"ס המכונה "שמו", דהיינו "הרצון לקבל" את השפע והאור הנקרא "הוא", שהרי אור העליון הנמשך מעצמותו ית' המכונה "הוא", הנה כל תכונתו רק להשפיע, ואין בו מצורת הרצון לקבל ולא כלום, כמבואר שם. כשא"כ אין סוף

שם מורה על השגה, אשר אנו משיגים בו על פי הוראתו ומשמעותו של אותו השם, כנודע. ואין לתרץ כי השם א"ס מורה רק על שלילת השגה, דא"כ היה לנו לכנותו בשם "בלתי מושג", והענין הוא, כי השם הזה מורה לנו את כל ההבחן שיש בין א"ס אל כל העולמות שמתחתיו, והוא כי בחינת הצמצום שנעשה אחר הא"ס, הנה בכל מקום שהכח הזה מתעורר הוא מצמצם שם את האור, שעל ידי זה מסתיימת ההארה ההיא ומגיעת לסופה. ולפיכך כל סוף וסיום, שישנו בכל הארה, ובכל פרצוף, אינו נמשך רק מכח הצמצום. ולא עוד אלא, שמסיבת הסוף וסיום ההוא יוצאים ומתחדשים כל ההויות ומילואיהן וכל מיני השינויים, שאך נמצאים בעולמות. ומתוך שענין הצמצום הזה אינו שם בא"ס, ע"כ, אין ענין סוף וסיום נהג שם, וע"כ נקרא בשם "אין סוף", לתורות, שאין שם בחינת סוף וסיום כל עיקר, ומובן עם זה, שהאור הזה, הוא פשוט ושוה בהשוואה א', כי זה תלוי בזה, כמ"ש.

(ל) אין לתמוה, איך נבחן רצון בא"ס, הגבוה מכל רעיון, עד כדי לומר "עלה ברצונו הפשוט" וכו': כי תבין זה עם מה שנתבאר לעיל, שבהכרח נמצא בכל נאצל, רצון לקבל את שפעו מהמאציל, עש"ה. אלא שבא"ס ב"ה הוא "רצון פשוט" בסוד הוא ושמו אחד, כמ"ש בפד"א פ"א, וכן בדברי הרב לקמן, כי "האור" שבא"ס מכונה "הוא" ו"הרצון לקבל" שבא"ס מכונה "שמו", והם שניהם בסוד האחדות הפשוטה שאין פירוד כל שהוא ביניהם.

אמנם אל לדמות הפירוד והאחדות האמורים כאן, אל הפירוד והאחדות שבמושגים הגשמיים, הנפרדים על דרך

צמצום האור מסביבות נקודה האמצעית

(ג) והנה אז צמצם את עצמו א"ס : בנקודה האמצעית, אשר בו

אור פנימי

ו"ש הרב, כשעלה ברצונו הפשוט לברוא וכו'. עלה : פירושו שנתעלה בזיכור ודביקות ע"י שהקטין וצמצם את שיעור הרצון לקבל הטבוע בו כדי להשוות צורתו לאור העליון, ואע"פ שהרצון לקבל שבא"ס, הנקרא מלכות דא"ס או "שמו" כנ"ל, לא היה לו שום חסרון בדביקות עם אור העליון מחמת שינוי הצורה שבו, כאמור, עכ"ז קישט את עצמו להשוות צורתו אל אור העליון, ולהסתלק עכ"פ מגדלות הרצון לקבל הנה הנקרא בחי"ד שבו, כדי להדבק יותר באור העליון. כי קירוב הצורה עושה דביקות, כנ"ל ד"ה אמנם, וזהו שמתבטא במלת "עלה", כלומר, שעלתה המלכות דא"ס, שה"ס "הרצון הפשוט", ונתדבקה אל האור העליון, דהיינו שמיעטה את הרצון לקבל שלה, כמבואר.

ו"ש הרב, והנה אז צמצם את עצמו וכו' : כי כבר נתבאר (לעיל אות ו'), שכל מידת שפעו ואורו ושיעור קומו של הנאצל נמדדים בשיעור הרצון לקבל שיש בו, עש"ה, ולפיכך, מאחר שהמלכות דא"ס הנ"ל צמצמה את עצמה, ומיעטה את הרצון לקבל שבה, הנה ממילא הסתלק האור והשפע מחמת מיעוט הרצון. וזה הוא ענין הצמצום, אשר התעלות הרצון גרמה להסתלקות האור והשפע משם.

(ג) וזה תמוה לכאורה, דמאחר, שאין שם ראש וסוף, איך יש לך אמצע, ועוד, וכי בענין הגשמי התופס מקום אנו עוסקים ח"ו, והענין הוא, כי כבר נתבאר, אשר גם בא"ס ב"ה נבחנת בהכרח בחי' הרצון לקבל, אלא בסוד "רצון פשוט" שפירושו שאין בו הבחן מדרגות קטן וגדול כנ"ל, משום שהרצון לקבל שיש שם, אינו נבחן לבחינת שינוי צורה העושה איהו פירוד ח"ו, וע"כ אין בו שום פחיתות כלפי אור העליון, וצריך שתדע, שד' מדרגות מחויב אור העליון להתפשט

המכונה "שמו", שיש בו הרצון לקבל, המשווה משום זה מן אור העליון, שאין בו ח"ו שום רצון לקבל, כמבואר, ונודע ששינוי הצורה עושה פירוד ח"ו, וזה משמיענו "הפד"א" והרב לקמן, שאינו כן ח"ו, אלא הוא ושמו אחד באחדות פשוטה, שאין ביניהם שום הבדל. ואע"פ שיש ביניהם : בין "הוא" ובין "שמו" איהו שינוי צורה בהכרח, כמבואר, מ"מ אין זה פועל שם כלל וכלל, ואע"פ שאין אנו מבינים זאת, מ"מ כן הוא בלי שום ספק, וע"ז אמרו, שבא"ס ב"ה לית שום מחשבה תפיסא ביה כלל וכלל, להיות ענין זה למעלה משכלנו (ההמשך בדיבור הסמוך).

(מ) פירוש, כבר ידעת סוד הוא ושמו אחד, שאע"פ שיש שינוי צורה בבחינת הרצון לקבל הכלול בא"ס ב"ה, מ"מ אין זה עושה שם שום הבדל בינו ובין אור העליון, אלא הם באחדות הפשוטה ועם כל זה, נעשה ענין הצורה הוה האמורה לסיבה ולגורם לבריאת העולמות ולהוציא לאור שלמות פועלותיו ושמותיו וכינויו, כדברי הרב כאן, אשר על-ידי בריאת העולמות והשתלשלותם עד לעוה"ז, שנעשתה ונתחדשה כאן אותה האפשרות של נתינת מקום לעבודה בתורה ובמצות, שלא על מנת "לקבל" אלא רק "להשפיע" נחת רוח ליוצר ב"ה, הנה אז מסוגלות הנשמות, להפך צורת הרצון לקבל שבהן המפרידן מן המאציל, לצורת רצון להשפיע, כלומר, לקבל מהמאציל כדי להשפיע נחת רוח לו, להיותו רוצה כן, כמו שכתבתי לקמן אות צ', עיין שם, שהוא השתוות הצורה עם המאציל, שנק' דביקות ויחוד, כנ"ל ד"ה אמנם, כי אז, כבר נתפשטו מצורת הרצון לקבל וקנו צורת הרצון להשפיע, שזו היא צורת המאציל עצמו, וכבר ידעת, כי השתוות הצורה עושה הרחגניים לאחד, וע"כ חוזרים אז העולמות לקדמותם, כמ"ש לפנינו.

אור פנימי

והתעוררות הנאצל, מכח עצמו, להיותו רוצה להשוות צורתו עם המאציל, כי על כן מתגבר ומתעורר לבחינת הרצון להשפיע, כמבואר. משא"כ ההתפשטות הא', שהוא אור דחכמה, הנה הוא נמשך ישר מהמאציל, ואין לנאצל שום חלק בהמשכתו, וע"כ הוא נעלה ממנו לאין ערוך, וע"כ "אור החכמה" נבחן לעצמותו וחיותו של הנאצל, ו"אור דחסדים" נבחן רק לבחינת אור של תקונים להשלמת הנאצל.

עתה תבין ד' בחינות והמדרגות המחויבות להמצא בכל נאצל כנ"ל. כי מתחילה מתפשט האור ויוצא מהמאציל כנ"ל בבחינת אור דחכמה, אשר "הרצון לקבל" בלבד כלול בו, וזו היא בחינה א'. ואחר כך מתגברת באור הזה בחינת הרצון להשפיע, וממשיך אור דחסדים כנ"ל, והתגברות זו נבחת לבחינה ב'. ואחר כך מתפשט אור דחסדים הזה התפשטות גדולה, שענינה יתבאר לקמן, וזו היא בחינה ג'. ואחר שיצאו ונתגלו ג' הבחינות הנ"ל במילואן, אז חוזר ומתעורר כח הרצון לקבל הכלול בהתפשטות א', וחוזר וממשיך אור החכמה, וזו היא תכלית השלימות של קביעות הרצון לקבל בפרצוף, להיותו נגלה בבחינת השתוקקות, כלומר, בשעה שלא היה אור החכמה בפרצוף אלא אור דחסדים, דחינו אחר בחי' ג' הנ"ל, שהיתה לו לנאצל מציאות להשתוקק לקבלת אור החכמה, אשר ההשתוקקות הזו קובעת בו הרצון לקבל, ומשלימה לו כלי הקבלה, מה שלא היה כן בהתפשטות הא' (כנ"ל בד"ה וטעם החיוב ע"ש). ולפיכך, אין כלי הקבלה נשלמים, אלא בבחינה הד' הזאת, המכונה ג"כ התגברות ב', ואחר שלימותה של הבחינה ד' הזאת בא"ס ב"ה, נהנה בה הצמצום, שפירושו הסתלקות הרצון לקבל מן בחינה הד' הזאת, שזה גרם להסתלקות אור א"ס ב"ה משם (כנ"ל דף ד' ד"ה וי"ש הרב והנה, עש"ה).

והנה נתבאר, ד' הבחינות המחויבות להמצא בכל נאצל, אשר בחינה א', מכונה התפשטות ראשונה או חכמה, ובחינה ב',

עד שמגלה בנאצל את הרצון לקבל הזה על שלימותו הקבועה וקיימת.

וטעם החיוב של ד' המדרגות הוא, כי הרצון לקבל הנ"ל, הנה הוא נכלל תיכף עם התפשטות האור מהשורש, שהרי בזה נבחן, שיצא האור מהמאציל וקנה לו שם בפני עצמו, דהיינו התפשטות מהמאציל, וכל עוד, שלא נכלל בו שינוי הצורה הזו של הרצון לקבל, הנה ודאי, שעדיין בחינת מאציל הוא, ולא בחי' התפשטות הנעתקת ויוצאת מהמאציל. כי ברוחני לא יצויר שום הבדל, זולת ע"י שינוי צורה (כנ"ל אות י') עיין שם, ועיין בהסתכלות פנימית כאן). אמנם כל כמה, שאין גילוי לרצון הזה מכח הנאצל גופיה, אינו עדיין קבוע בנאצל, כלומר, שהנאצל צריך להשתוקק לקבלת השפע, שאז נבחן, שנגלה הרצון לקבל מכח הנאצל גופיה, והנה ההשתוקקות הזו, אי אפשר שתהיה, אלא רק בעת שאין בו השפע, כי רק אז יתכן שישתוקק אחריו באופן שיתגלה בו מכוחו עצמו "הרצון לקבל". ואז, נשלמים כלי הקבלה בקביעות. עוד אחת צריך שתדע, שכל התפשטות אור מהמאציל, כמו שהיא כלולה מבחינת רצון הקבלה כאמור, הנה היא מוכרחת להכלל גם כן מבחינת רצון להשפעה, שאם לא כן, היה המאציל והנאצל בבחינת הפכיות הצורה, שהוא פירוד גמור ח"ו, כי הפכיות הצורה היתה מרחיקה אותם זמ"ז כרחוק מזרח ממערב ולפיכך מוכרח כל אור המתפשט מהמאציל להכלל ג"כ מבחינת הרצון להשפיע, כדי שתהיה קרבת צורה בין המאציל לנאצל. ובשעה שמתגלה בנאצל הרצון להשפיע הזה, הנה נמשך לו אור גדול מהמאציל, המיוחס להתעוררות הרצון הזה, והאור הזה מכונה בכל מקום אור דחסדים. אמנם התפשטות הא' מהמאציל, אשר הרצון לקבל כלול בה כמבואר לעיל, היא נקראת בכל מקום אור דחכמה או אור העצמות. וזכור היטב, ב' מיני אורות הללו, ותדע, שהאור הב' שהוא אור דחסדים, שפל הרבה מהאור הא' שהוא אור דחכמה, משום שנמשך עם התגברות

באמצע ממש, וצמצם האור ההוא, ונתרחק אל צדדי סביבות הנקודה האמצעית.

החלל שנשאר אחר הצמצום היה עגול

(ד) ואז נשאר: ס מקום פנוי, ואויר, וחלל ריקני, מנקודה האמצעית ממש. והנה צ הצמצום הזה, היה בהשואה א' בסביבות הנקודה האמצעית

אור פנימי

אות ל' ד"ה ולפי, וע"כ אין הכלי מגביל את האור שמחזיק, כלל, וע"כ האור שבו הוא בבחינת אין סוף. והנה נתבאר היטב סוד הנקודה האמצעית שבא"ס ב"ה, שאין המדובר ח"ו בבחינת מקום ושטח גשמי בשיעורים מוחשיים, אלא הבחינה הד' הכלולה בא"ס מכונה כן, על שם אחדותה הפשוטה עם האור העליון, כמבואר.

ודבר הצמצום הנעשה בנקודה האמצעית הזאת כבר נתבאר לעיל אות מ' ד"ה וז"ש הרב ע"ה.

(ס) מרחק הרוחני נתבאר באות ל' ד"ה אמנם ע"ש. גם נתבאר שבא"ס ב"ה לא היה שום ריחוק ח"ו בין הנקודה האמצעית שה"ס הכלי ובין האור, ע"ש, אמנם אחר שצמצם האור מתוך הנקודה האמצעית, הנה נתגלה בזה, שינוי הצורה שבה מן האור, שהרי האור העליון אין בו מבחינת הרצון לקבל ולא כלום, אבל הנקודה היא בבחינת "רצון לקבל" המשונה מן האור כנ"ל, וכיון שנשתנתה צורתם זה מזה, הרי המה רחוקים זה מזה במידת ההפרש של השינוי הזה, כנ"ל, וז"ש הרב "ונתרחק" וכו'.

(ע) ד' הבחינות הנ"ל, מכונות גם ד' צדדים. ומשמיענו הרב, שאף על פי, שהצמצום לא היה אלא רק בנקודה האמצעית כנ"ל, שהיא בחינה ד', מ"מ נסתלק האור מכל ד' הבחינות, מטעם, שאין ענין מקצת נוהג ברוחני, וע"כ נסתלק גם מג' בחינות. (פ) כבר נתבאר לעיל באות ד' ובאות ה' ע"ש.

(צ) פירוש, בלי הבחן מדרגות של קטן וגדול. ואין להקשות, מאחר שכבר נגלה שינוי הצורה, שישנו בנקודה האמצעית על

מכונה התגברות ראשונה או בינה. ובחינה ג', מכונה התפשטות שניה או זעיר אנפין. ובחינה ד', מכונה התגברות שניה או מלכות. אשר ב' ההתפשטויות נבחנות לזכרים, להיותן בחינת השפע הנמשך מהמאציל: כי התפשטות א' היא שפע אור החכמה, והתפשטות ב' היא שפע אור דחסדים. וב' התגברויות, הן ב' נוקבין, להיותן בחינת התעוררות של הנאצל והתגברות הרצון מכח עצמו, אשר התגברות א' היא ההתעוררות שבנאצל אחר ה"רצון להשפיע", הנעשה שורש אל האור דחסדים כנ"ל. והתגברות ב' היא ההתעוררות שבנאצל אחר ה"רצון לקבל", הנעשה לבחינת כלי קבלה לפרצוף בכל השלימות הרצויה. והוא שנקרא בכל מקום בחינה ד'.

והנה בחינה ד' זו, היא הנקראת נקודה אמצעית שבא"ס ב"ה, ועליה כיוון הרב באמרו "צמצם את עצמו בנקודה אמצעית אשר ב'". ונקראת כן, להיותה כלי הקבלה לאור א"ס ב"ה, שהוא בלי שיעור ובלי גבול כלל. וע"כ נבחנת מציאותה כדוגמת נקודה בפנימיותו ובאמצעו של האור ההוא, והאור מסבב אותה ודבוק בה סביב סביב עד אין שיעור. כי רק באופן זה יתכן שתחזיק אור עליון בלי מידה ובלי שיעור כלל, משא"כ בכלי הקבלה שמאחר הצמצום ולמטה, דהיינו בנאצלים התחתונים, אשר בהם נבחנים כלי הקבלה שמחזיקים אורם בפנימיותם ותוכיותם, כלומר, שדפנות הכלים שה"ס ד' הבחינות שבהם, המה עושים גבול ומידה על האור שבתוכם, והוא מפני העביות שבכלים, כמ"ש להלן, משא"כ בא"ס ב"ה, ששם האור והכלי י"שוטה בסוד הוא ושמו אחד (כנ"ל

ריקנית ההיא, באופן שמקום החלל ההוא, היה ק עגול מכל סביבותיו

אור פנימי

הדביקות. ומהצד הב', אפשר לו להעמיק ולהגדיל את כלי הקבלה שלו עד אין סוף ואין תכלית. כי עתה אין צורת הקבלה עושה שום שינוי צורה, כי היא באה מתוך הרצון להשפיע. וע"ד שאמרו חז"ל (במסכת קידושין דף ז' ע"א), שבאדם חשוב, נתנה היא את כסף הקידושין ואמר הוא הרי את מקודשת לי. הרי זו מקודשת, ואע"פ שכתוב בתורה ונתן בידה, שהבעל מחויב ליתן את כסף הקידושין, מ"מ כיון שאדם חשוב הוא, הנה האי הנאה דמקבל מינה, זה חשוב כמו נתינה ממש. עש"ה. הרי, שהקבלה על מנת להשפיע", היא נתינה ולא קבלה. כי על כן אדם חשוב המקבל ממנה כסף, דומה, כמו שנותן לה כסף, והוי כמ"ש בתורה, ונתן בידה, מטעם שהוא מקבל רק כדי להשפיע נ"ר אל האשה, שתתכבד על ידי קבלתו. ונמצא לפי המבואר, שכל עיקר סיבת הצמצום היתה, רק לסיבת החשק לצורה החדשה של ה"קבלה על מנת להשפיע" העתידה להגלות על ידי בריאת העולמות (כנ"ל אות מ' ד"ה פירוש), אבל לא כלל משום איזו עביות שהרגיש בנקודה האמצעית, כי לא היו שם שום עביות ושום שינוי ח"ו כנ"ל, ולפיכך לא נעשתה הנקודה האמצעית לבחינת "סוף", מחמת הצמצום. ולפיכך לא יתכן כלל להבחין ענין קטן וגדול, וז"ש הרב שהצמצום היה בהשואה גמורה.

(ק) פירוש, כי בהכרח נעשתה פה איזו תמונה מחמת הצמצום, ואף על פי שהצמצום היה בהשואה (כמבואר היטב בדבור הסמוך לעיל), ולא משום שינוי צורה, אמנם אחר הצמצום והסתלקות האור מאותה הנקודה האמצעית, הרי נגלה, שאין האור העליון ראוי להתדבק בה משום הצורה של גדלות הקבלה הנמצאת בה, וכיון שזה נגלה, הנה נפלה ממדרגה שהיתה לה בא"ס. וא"כ היא כבר חשובה לבחינת "סוף", שפירושו עביות כזה שאין למטה הימנו: כי על כן רק

ידי הסתלקות האור ממנה, א"כ בהכרח, שהוכרו משום זה גם המידות הקטנות, זו קטנה מזו, שבשינוי צורה בתוך ג' המדרגות הקודמות, אשר הבחינה הג' למשל זכה מהנקודה האמצעית, משום שמידת הרצון לקבל שבה היא פחותה יותר מבבחי' ד', וכן בחינה ב' היא זכה יותר מבחינה ג', כי מידת הרצון שבה פחותה יותר מבחינה ג', ובחינה א' היא זכה יותר מכולן, כי מידת הרצון לקבל שבה פחותה מכולן, וע"כ, שינוי צורתה אינו ניכר כמו בהן. הרי שיש כאן הבחן מדרגות של קטן וגדול, ואיך אומר הרב, שהצמצום היה בהשואה א' בסביבות הנקודה. והתירוץ הוא, כי הצמצום לא עשה את הנקודה האמצעית לבחינת "סוף". כלומר, אם היה האור מסתלק מהנקודה מסיבת שינוי הצורה שיש בה, אז ודאי היתה נעשית משום זה לבחינת "סוף", שפירושו, הדרגא הפחותה ביותר שאין למטה הימנה בפחיתות, אשר אז יצא לנו להבחין גם כן, את ג' הבחינות הקודמות ליותר חשובות מהנקודה האמצעית, על דרך זה למעלה מזה. אכן לא היה כן, כי הצמצום לא נעשה מחמת שינוי הצורה שיש בנקודה, שזה לא יתכן, שהרי עדיין במלכות דא"ס אנו עוסקים, אשר שם אין שום שינוי צורה בינה לבין האור, שהם שניהם באחדות הפשוטה בסוד הוא ושמו אחד כנ"ל. אלא הצמצום נעשה, רק בסוד שעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות וכו' כנ"ל (אות מ' ד"ה פירוש, עיין שם), שפירושו, שחשק לאותה השואה הצורה, אשר עתידה להתגלות על ידי בריאת העולמות, דהיינו, צורת הקבלה על מנת להשפיע נ"ר ליוצר, שיש בזה מעלה יתירה מאד נעלה: כי מצד אחד, הוא השפעה גמורה, כי כל הרצון הוא, רק להשפיע נחת רוח ליוצר ב"ה ולא לצרכי עצמו כלום, ועל כן שווה צורתו לגמרי עם האור העליון של המאציל, ונמצא דבוק בו ית' בתכלית

בהשואה גמורה, ולא היה בתמונת מרובע בעל זווית נצבת, לפי, שגם א"ס צמצם עצמו בבחינת עגול, בהשואה א' מכל הצדדים.

לפי שאור אין סוף הוא בהשואה, היה הצמצום ג"כ בהשואה שהוא סוד העגול (ה) והסבה היתה, לפי שכיון שאור הא"ס שוה בהשואה גמורה הוכרח ג"כ, שיצמצם עצמו בהשואה א' מכל הצדדים, ולא שיצמצם עצמו מצד א' יותר משאר צדדים. ונודע בחכמת השיעור שאין תמונה כל כך שוה כמו ה' תמונת העיגול, משא"כ, ה' בתמונת מרובע בעל זווית נצבת בולטת, וכן ה' תמונת המשולש וכיוצא בשאר התמונות. וע"כ מוכרח הוא להיות צמצום הא"ס בבחינת עיגול.

אור פנימי

הנקודה האמצעית הזאת נשארה חלל פנוי ואינה ראויה עוד להתלבשות האור (כנ"ל) אות ו' ד"ה כד', וג' הבחינות הקודמות במעלה ובזכות, עדיין הן ראויות להתלבשות האור בהן גם לאחר הצמצום. ועם כל זה ביארנו לעיל (בדיבור הסמוך) שלא נעשית לבחינת "סוף", מטעם הנ"ל ע"ש. והוא שמדייק הרב ואומר "שמקום החלל ההוא היה עגול מכל סביבותיו", רוצה לומר, לא "סוף" ממש, אלא כמו הסוף שיש ב"תמונה עגולה", אשר סופה במרכזה. באופן, שתצייר לך את ד' הבחינות ההן, כמו ד' עיגולים זה בתוך זה כגלדי בצלים, שהעיגול המרכזי הוא בחינה ד', ואותה מקיפה בחינה ג', ואותה מקיפה בחינה ב', ואותה מקיפה בחינה א'. ובאופן זה, אין בחינת מעלה ומטה ימין ושמאל נבחנת ביניהם. כי בחינה א' למשל, שהיא בחציה הא' מקפת למעלה מכולן, בחציה הב' היא נמצאת מקפת למטה מכולן, וכן שאר הבחינות.

וכן שאר הבחינות, וא"כ אין כאן מעלה ומטה, ועד"ו ימין ושמאל. באופן, שאין ביניהן שום מעלה זה מזה, וכולן שוות בהשואה אחת. והטעם, כבר נתבאר (בדיבור הסמוך) מפני שסיבת הצמצום לא היתה משום שינוי הצורה עשה. והוא שמדייק הרב "עגול מכל סביבותיו בהשואה גמורה", והבן, (ר) כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך.

(ש) פירשו, אם היה שם הבחן מעלה ומטה ימין ושמאל, היה זה מתבאר בתמונת המרובע, שיש שם ד' הצדדים הללו, שהם הכינויים של ד' הבחינות הנ"ל. אמנם לא היה כן, אלא בתמונת העיגול, שאין בה ההבחנות הללו, כנ"ל בדיבור הסמוך.

(ת) מורה על מדרגה שיש בה רק ג' בחינות, שחסרה שם בחינה ד'. דהיינו ג' צדדים: מעלה, ימין, ושמאל. וחסר שם צד מטה וזה נקרא תמונת המשולש.

פ ר ק ב'

מכאן אשר מאור א"ס ב"ה המשיך קו אור לעולמות, שנאצלו ונבראו במקום החלל, שנצטמצם. וכו' ה' ענינים:

- א. מן אין סוף המשיך קו אור לתוך החלל. ב. ראש הקו נוגע באין סוף ולא סיומו.
ג. דרך הקו מתפשט אור אין סוף לעולמות. ד. כל העולמות הם במקום החלל שהוא שנצטמצם. ה. קודם הצמצום היה הוא ושמו אחד, ואין שכל יכול להשיגו.

מן אין סוף המשיך קו אור לתוך החלל

(א) והנה אחר הצמצום הנ"ל, א אשר אז נשאר מקום החלל ואור פנוי וריקני באמצע אור הא"ס ממש כנ"ל, הנה כבר היה מקום שיוכלו להיות שם הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים. ואז נ המשיך מן אור

אור פנימי

החידוש הזה, שורה בעיקר על הכלי של הנאצל, דהיינו בחינת ה"רצון לקבל" שישנו בנאצל, שהרצון הזה, אע"פ שהוא רוחני, מ"מ הוא ודאי חידוש צורה והוא "מקרה" כי אינו נוהג בהכרח בעצמותו ית', מה שאין כן באור שנתלבש בו שהוא אינו מחודש, שהרי נמשך מעצמותו ית' בבחינת "יש מן יש", ומכל מקום ענין הפעלת האור העליון במידת הכלי, דהיינו בבחינת מה שהכלי מתפעל ומקבל מהאור העליון, נופל עליו ג"כ בחינת חידוש, שהוא "מקרה" בהכרח כמובן, ותדע שכל החידושים והשתלשלות המדרגות הנ"ל הנה המ" עוסקים רק בערך התפעלותו של הכלי וקבלתו מהאור העליון כי זה לבד מקבל השינויים והריבויים. אמנם האור כשהוא לעצמו, נמצא תמיד בבחינת המנוחה המוחלטת, בהיותו מתפשט מעצמותו ית'. והבן זה היטב ותזכור זה בהמשך כל הלימוד בחכמה הזאת בכל מלה ומלה ממש. ולפי המבואר תבין היטב, כי האור העליון אינו פוסק מלהאיר לנאצלים אפילו לרגע, ואינו נופל דיו תחת המקרה והחידוש, אלא, שהוא במצב המנוחה המוחלטת, וכל ענין הצמצום והסתלקות האור האמורים כאן, אינם אמורים אלא רק בערך התפעלותו וקבלתו של הכלי, דהיינו הנקודה האמצעית. פירוש, אע"פ שהאור העליון לא פסק מלהאיר, מ"מ הכלי לא קיבל עתה כלום מהארתו, כשם שמיצטה את עצמה, דהיינו שמיצט את

(א) אל תטעה לחשוב, שמפאת צמצום האור מהנקודה האמצעית היה איזה שינוי בא"ס ח"ו. כי אין העדר ותמורה ברוחניות, ואין צריך לומר במקום הגבוה הזה (כנ"ל) דף א' ד"ה צריכים עש"ה). אלא ענין הצמצום האמור, נעשה למהות חדשה ונוספת על א"ס ב"ה. באופן, שהא"ס ב"ה נשאר בכל אחדותו הפשוטה כמו שהיה מטרם הצמצום, בסוד הוא ושמו אחד, ודבר הצמצום הנעשה על הנקודה האמצעית, מובן, ליציאת עולם חדש, שמשם נסתלק האור ונשאר מקום חלל וריק על דרך שנתבאר לעיל. ובמקום החלל ההוא, נאצלו כל העולמות כולם כמ"ש לפנינו.

(ב) אין להבין ענין פעולה זו כמשמעותו השטחית ע"ד פעולה אנושית, שמתחילה פעל כך ואח"כ פעל בדרך אחרת ונסתלק מפעולה ראשונה, כי אין לך הגשמה יותר גדולה מזו, כי הוא יתברך, אינו בעל מקרה ושינוי ח"ו, וכמ"ש אני הויה לא שנית וגו', ואע"פ שאין המדובר בעצמותו ית', אלא רק באור המתפשט ממנו, מכל מקום, כיון שאין שינוי ומקרה ותנועה בעצמותו ית' אלא שהוא בעל מנוחה בהחלט, נמצא שמתחייב להיות כך גם באורו המתפשט הימנו כל כמה שלא הגיע לבחינת הנאצל, דהיינו, כל כמה שלא הגיע לבחינת התלבשות בכלים, כי רק אז יצא מכלל עצמותו ית' לבחינת הנאצל המחודש והמקבל הימנו, וכבר ביארנו שכל

א"ס, קו א' ישר ג מן האור העגול שלו - מלמעלה למטה, ומשתלשל, ויורד תוך החלל ההוא.

אור פנימי

לפי מידת רצונו, כי לא ירצה יותר מהמידה ההיא, והבן היטב.

(ג) פירושה של תמונת העגול כבר נתבאר לעיל (פרק א' אות ק'), ומשמיענו בזה, שאפילו לאחר הצמצום נשאר האור העליון בתמונת העגול, שפירושו בלי הבחן מדרגות, וכל ד' הבחינות שוות אצלו במעלה (כנ"ל פרק א' אות ק'), והטעם הוא כמ"ש לעיל (בדיבור הסמוך), אשר ענין החידוש והמקרה אינם נוהגים ח"ו באור העליון, עש"ה, וכל אלו מיני ההתחדשות האמורים, אינם אלא יחסי הכלים בלבד.

(ד) אל תשכח שאין הכונה ח"ו במושגים המדומים במקום גשמי, אלא הו"ך ביותר מכונה בחינת מעלה, והעבה והגרוע ביותר מכונה בחינת מטה, וכנ"ל (פ"א אות ו') שכל מה שאפשר להבין בהתפשטות האור מהמאציל וביאתו לבחינת נאצל, הוא בעיקר בבחינת חידוש של שינוי הצורה שישנו בנאצל, דהיינו, בחינת ה"רצון לקבל" שנתחדש בו, שאינו נמצא במאציל, ומחמת זה, נבחן הנאצל, שהוא רחוק, עב ושפל ותחתון כלפי המאציל, כי שינוי הצורה מהמאציל עושה כל אלו ומפרישו מבחינת המאציל לבחינת הנאצל, גם ידעת ששינוי הצורה הזאת, דהיינו ה"רצון לקבל", אינו נגלה בבת אחת, אלא שמתרם לאט לאט, בסדר ד' בחינות, ונגמרת צורתו בתכלית הגדלות רק בבחינה ה'.

ולפיכך יוצא לנו, כי כל שצורת הרצון לקבל שלו קלושה ביותר, דהיינו הבחינה הא' של ד' הבחינות, הרי היא נבחנת לקרובה יותר אל המאציל, והיא חשובה יותר וזכה יותר ועליונה יותר, כי שינוי הצורה שבה אינו כל כך גדול כמו ג' הבחינות שלאחריו. והבחינה הב', שהרצון שבה גדול מבחינה א', הרי היא נבחנת, לרחוקה מן המאציל

ה"רצון לקבל" שבה, דהיינו שלא לקבל בבחינה ד' שהיא נקודה אמצעית ממש, אלא רק בג' הבחינות הקודמות הנמצאות בה, שהרצון לקבל קלוש בהם, והרצון להשפיע שולט שם יותר (כנ"ל אות ג' ד"ה עתה תבין). באופן, שהאור העליון לא נתפעל כלל מן הצמצום, ולא שינה דרכו ח"ו, אלא ממש כמו שמאיר בא"ס ב"ה, כן מאיר גם בעת הצמצום ולאחר הצמצום, ובכל העולמות כולם ואפילו בעולם העשיה, בלי שום הפסק אפילו לרגע, אלא הכלים בעצמם, עושים את כל השינויים הללו, כי אינם מקבלים, אלא לפי מידתם, דהיינו "מידת הרצון לקבל" שבהם, כמבואר.

ומהאמור תבין, אשר מ"ש הרב המשיך מן אור א"ס קו אחד, פירושו, אשר מקום החלל בעצמו, דהיינו, הכלי שנתרוקן מאור א"ס, הנה, הוא עצמו גרם להמשכת הקו מאור א"ס, מסיבת המיעוט, שנתחדש ב"רצון לקבל" שבו. כי שיעור מידת קבלתו עתה מאחר צמצום הבחינה ד' שלו, מכונה בשם קו, דהיינו בערך קבלתו הקודמת בבחינה ד' שמילא את המקום כולו, אבל עתה, שאין לה הרצון לקבל הגדול הזה, אלא רק ג' בחינות הרצון הקודמות, אשר הרצון לקבל קלוש בהן כנ"ל, נבחן כמו שהכלי ההוא אינו מקבל יותר מאור א"ס אלא קו אחד של אור, וכל מקום הכלי נשאר ריק ופנוי מהאור, כי אין האור הדק הזה שמקבל עתה, מספיק למלאות כל מקומו של הכלי, שזה עלה לו מחמת חסרון דבחינה ד' שמיעטה אותו כנ"ל. ונתבאר, אשר האור העליון לא נפסק כלל מסיבת הצמצום, וכן לא נשתנה כלל שימשיך האור בבחינת קו אחד, אלא, כל השינוי הגדול הזה נעשה בסיבת כלי הקבלה שנתמעטו אשר עתה לא יוכלו לקבל מאור א"ס אלא שיעור קטן מאד הנקרא קו, דהיינו

ראש הקו נוגע באין סוף ולא סיומו

(ב) ה' וראש העליון של הקו, נמשך מן הא"ס עצמו, ונוגע בו, אמנם סיום הקו הזה, למטה בסופו אינו נוגע באור א"ס.

דרך הקו מתפשט אור אין סוף לעולמות

(ג) ודרך הקו הזה נמשך ונתפשט אור א"ס למטה.

כל העולמות הם במקום החלל ההוא שנצטמצם

(ד) ובמקום החלל ההוא, ה' האציל וברא, ויצר ועשה כל העולמות כולם.

קודם הצמצום היה הוא ושמו אחד, ואין שכל יכול להשיגו

* (ה) ה' קודם הד' עולמות אלו, היה הא"ס, הוא אחד ושמו אחד באחדות

אור פנימי

שבשינוי הצורה דבחינה א' ניכר כל כך עד להפרידו מהמאציל, כנ"ל.

(ז) למטה בסופו מורה על הבחינה הד', שהיא רחוקה יותר מכולם ותחתונה יותר מכולם, כנ"ל (פרק ב' א"ת ד'), שאינה מקבלת עתה את האור העליון, ונמצא שאינה נוגעת באור א"ס, אלא נפרדת הימנו.

(ח) רומז בזה, לד' העולמות הנקראים: אצילות, בריאה, יצירה, ועשיה. שהם כוללים כל העולמות, שהם בפרטיות בלי מספר, וד' העולמות הללו, נמשכים מד' הבחינות הנ"ל: מבחינה א' אצילות, מבחינה ב' בריאה, מבחינה ג' יצירה, מבחינה ד' עשיה.

(ט) שנקראים: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, כנ"ל (בדיבור הסמוך), אשר המה כוללים כל העולמות כולם, הנה קודם כל אלה, דהיינו מטרם הצמצום, לא היו ד' בחינות אלו נבחנות בזו למעלה מזו, כנ"ל (פרק ב' אות ד'), אלא בסוד האחדות הפשוטה כנ"ל (פ"א אות ל' ד"ה ולפי המבואר) בלי שום הבדל בין המדרגות ובין אור לכלי, אלא בסוד הוא ושמו אחד, כנ"ל עש"ה.

(י) "הוא" מורה על האור העליון, ושמו מורה על בחינת הרצון לקבל הנמצא בהכרח שם, כנ"ל (פ"א אות ל' ד"ה אין לתמוה עש"ה). "שמו" הוא בגי' "רצון", רומז על ה"רצון לקבל".

ביותר ועבה ביותר ושפלה ותחתונה ביותר מן הבחינה הראשונה, עד שהבחינה הד', היא רחוקה מהמאציל יותר מכולן, ועבה ושפלה ותחתונה יותר מכולן. וז"ש הרב שהקו נמשך, "מלמעלה למטה", דהיינו מבחינה ראשונה עד לבחינה הד' (ולא עד בכלל), שהיא התחתונה ביותר מכולן. וענין מעלה ומטה האמור, נתחדש עתה עם יציאת הקו, כי בטרם שהאיר הקו, דהיינו בשעת הצמצום, לא נבחן שם מעלה ומטה, כנ"ל (פ"א אות ק'), אלא אחר שקיבלה האור בבחינת קו לבד, שפירושו שלא קיבלה אותו בכל ד' הבחינות, רק על ג' בחינות ראשונות שבה לבד, ובחינה ד' נשארה חושך בלי אור, הנה רק עתה, נגלית בחינה ד' לבחינה שפלה ועבה ותחתונה, שעליה נערכות גם כן ג' הבחינות הקודמות לה בכמה שהן זכות וקרובות יותר אל המאציל, כנ"ל. משא"כ, בעת הצמצום, שנסתלק האור מכל ד' הבחינות בבת אחת, לא היה עוד ההכרח הזה בין הבחינות, כנ"ל (פרק א' אות ק').

(ה) היינו בחינה ראשונה מד' הבחינות כנ"ל בדיבור הסמוך.

(ו) כי בחינה א', שהיא הראש העליון, היא הקרובה ביותר לא"ס, כלומר למאציל, וע"כ נחשבת כמו שנוגעת בו, כי אין הפרש

* שער מאמרי רז"ל שבת ד"ה ולהבין.

נפלא ונעלם ית', כ שאין כח אפילו במלאכים הקרובים אליו ואין להם השגה בא"ס ית', כי אין שום שכל נברא שיוכל להשיגו, להיות, כי ל אין לו מקום ולא גבול ולא שם.

אור פנימי

כ) כלומר, עתה לאחר שנבראו העולמות, ושמם אחד, ואין מקום וכלי ניכרים שם כל אפילו המלאכים שהם הנבראים היותר עיקר כמ"ש לעיל, לפיכך אין שכל נברא קרובים ברוחניותם אין להם השגה בא"ס. יכול להשיגו, כי אין השגה באור בלי ל) כי בהיות שם בא"ס ב"ה סוד הוא כלי.

הסתכלות פנימית

על ידי את המושכל הרצוי, בה בעת, שלא נמצא בעולמנו איזה ענף אחר שיקחו אותו בתמורתו. כי כמו ששתי שערות אינן יונקות מנקב אחד, כן אין לנו ב' ענפים שיתחסו אל שורש אחד. ואף גם זאת לא יתכן, להאביד את דבר החכמה המחויב אל הביטוי נחות הדרגה ההוא. ולא עוד, כי האבידה ההיא תגרום פגם ובלבול גדול בכל מרחבי החכמה, להיות שאין לנו עוד חכמה בכל חכמות העולם, שיהיו הענינים כל כך משולבים זה בזה, בדרך סיבה ומסובב גורם וגמשך, כמו חכמת הקבלה, שהענינים מלוכדים וקשורים זה בזה מראשה עד סופה, ממש כמו שרשרת אחת ארוכה. ולפיכך אין כאן חירות הרצון להחליף ולהמיר בין הכינויים הללו רע בטוב, אלא, מוכרחים להביא תמיד בדיוק אותו הענף המורה באצבע על שורשו העליון, וגם להרחיב בו הדיבור, עד להמציא ההגדרה המדויקת לעיני המשכילים המעיינים.

אמנם כן, אותם שעוד לא נפקחו עיניהם במראות השמים, ועדיין אין להם אותה הבקאות של יחסי ענפי העולם הזה אל שרשיהם בעולמות העליונים, המה נמצאים כאן כעורים מגששים קיר, כי לא יבינו אף מלה אחת כמשמעה האמיתי, שהרי כל מלה היא שם של איזה ענף ביחס שורשו, וזולת, אם שיקבלו הפירוש מפי חכם מובהק, הממציא את עצמו להסביר הענין בשפה המדוברת, שהוא בהכרח כמו מעתיק מלשון אל לשון, דהיינו משפת הענפים לשפה המדוברת. כי אז יוכל להסביר את המושג הרחני, איך שהוא.

וזהו שטרחתי בביאורי זה, להסביר את עשר הספירות, כפי שהורה לנו החכם האלקי אריז"ל, על פי טהרתן הרחנית, המופשטות מכל מושגים מוחשיים, באופן, שיוכל כל מתחיל לגשת אל החכמה בלי להכשל בשום הגשמה וטעות, אשר עם הבנת עשר הספירות

ראשית כל צריכים לדעת, שבמקום שיש לנו עסק עם ענינים רוחניים, המופשטים מזמן, מקום ותנועה, ואצ"ל עם אלקיית, הרי אין לנו את המלות להגות ולהתבטא על ידיהן, שהרי כל אוצר המלות שלנו הוא לקוח מהרגשי החושים המדומים, ואיך אפשר להסתייע בהם במקום שחוש ודמיון אינם שולטים שם, כי למשל, אפילו אם תקח את המלה היותר דקה כגון "אורות", הרי היא ג"כ מדומה ומושאלת מן אור השמש או אור מורגש של נחת רוח וכדומה, אם כן איך יתכן להתבטא עמהן בעניני אלקות, אשר ודאי לא יציעו למעיין שום דבר אמת. ואין צריך לומר במקום שצריכים לגלות על ידי המלות הזון, בכתב על ספר, בעניני משא ומתן בחכמה, כנהוג במחקרי כל חכמה, אשר אז אם נכשלים, אפילו במלה אחת בלתי מוצלחת למטרתה, תיכף יתבלבל המעיין ולא ימצא ידיו ורגליו בכל הענין כולו. ולפיכך בחרו להם חכמי הקבלה שפה מיוחדת, שאפשר לכוונתה "שפת הענפים", להיות שאין לנו שום מהות או הנהגה של איזו מהות בעולם הזה, שלא תהיה נמשכת משרשה שבעולם העליון, ואדרבה, התחלת כל ישות שבעולם הזה, הנה היא מתחילה מהעולם העליון, ואח"כ משתלשלת לעולם הזה. לפיכך מצאו להם החכמים שפה מוכנה בלי טורח, שיוכלו למסור ע"י איש לרעהו את השגתם, בעל פה ובכתב מדור לדור, כי לקחו להם את שמות הענפים שבעולם הזה, אשר כל שם מבאר את עצמו, כמורה באצבע על שורשו העליון, אשר במערכת העולמות העליונים, ובוזה תנוח דעתך, במה שתמצא לרוב בספרי הקבלה ביטויים מתמיהים, וגם זרים לפעמים לרוח האנושי, והוא, כי אחר שכבר בחרו להם שפה זו להתבטא על ידיה, דהיינו "שפת הענפים" כאמור, אי"כ איך אפשר להם להשמיט על דרכם איזה ענף בלי להשתמש עמו מחמת נחיתות הדרגה שלו, שלא לבטא

האלו, יפתח הפתח גם להסתכל ולדעת, איך להבין ביתר הענינים בחכמה הזאת.

פרק א'

דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אור עליון פשוט ממלא כל המציאות וכו' (בע"ח ש"א היכל א'), הדברים הללו צריכים ביאור, דמטרם שנאצלו העולמות, איך היה שם בחינת מקום של מציאות, שהיה האור הפשוט ממלא אותו כולו, וגם ענין עליית הרצון להצטמצם כדי להוציא לאור שלימות פעולותיו, דמשמע מדברי הספר, דכבר היה שם איזה חסרון ח"ו, גם ענין הנקודה האמצעית אשר בו ממש, ששם היה דבר הצמצום, שהוא מתמיה מאד, דהא כבר אמר שאין שם ראש וסוף, וא"כ איך יש האמצע, אמנם כן, הדברים הללו עמוקים מני ים, וע"כ אני מוכרח להאריך בביאורם.

אין דבר בכל המציאות שלא יהיה כלול בא"ס המושגים ההפוכים אצלו כלולים בו ית' בסוד אחד יחיד ומיוחד

(א) דע שאין לך שום מהות של ישות בעולם, הן מן המוחשות אל החושים שלנו, והן מן המושכלות בעין השכל שלנו, שאינו כלול בבורא ית', דהא כולם נמשכין לנו הימנו ית', וכלום יש לך נותן מה שלא יהיה בו, וענין זה כבר מבואר היטב בספרים, אמנם צריך להבין, שאותם המושגים, שהם נפרדים אצלנו, או הפוכים, עד"מ מושג החכמה נבחן בהפרש מן מושג המתקנות, שהחכמה והמתקנות ב' מושגים נבדלים הן זו מזו, וכן מושג הפועל, הוא ודאי בהפרש מן מושג הפעולה, שהפועל ופעולתו בהכרח ב' מושגים נבדלים זה מזה, ומכ"ש המושגים ההפוכים, וכמו המתקנות והמרירות וכדומה, הן נבחנות ודאי כל אחת לעצמה, אמנם אצלו ית', יהיו החכמה והתענוג, ומתקנות, וחרירות, ופעולה, ופועל, וכדומה מן הצורות המשונות וההפוכות, כל זה כלול כאחד באורו הפשוט, בלי שום הכר והבדל ביניהם כלל, אלא במושג אחד יחיד ומיוחד: אחד, מורה

שהוא בהשואה אחת. יחיד, מורה על הנמשך הימנו, שגם כל אלו הריבויים המה אצלו ית' בצורת יחיד כמו עצמותו ית', ומיוחד, מורה הגם שהוא פועל ריבוי הפעולות, אמנם כח אחד פועל כל אלה, וכולן חוזרות ושבות ומתיחדות בצורת יחיד, שהצורה היחידה הזו, בולעת כל הצורות המתראות בפעולותיו, והוא ענין דק מאד, ולאו כל מוחא סביל דא, וכן פ' לנו הרמב"ן ז"ל, על ענין אחדותו ית' בסוד אחד, יחיד ומיוחד, וזה לשונו, בפירושו על ספר יצירה פ"א מ"ז, יש הפרש מן אחד, ויחיד, ומיוחד: שם המתפרש, כשהוא מתיחד לפעול בכח אחד, נקרא מיוחד, וכשהוא מתחלק לפעול פעולתו, כל חלק שממנו, נקרא יחיד, וכשהוא בהשואה אחת נקרא אחד, ע"כ לשונו הזך, פירוש, מתיחד לפעול בכח אחד, רצונו לומר שפועל להיטיב כראוי ליחודו, ואין שינוי בפעולותיו, וכשהוא מתחלק לפעול פעולתו, דהיינו שפעולותיו משונות זו מזו, ונראה ח"ו כפועל טוב ופועל רע, אז נקרא יחיד מפני שלכל פעולותיו המשונות יש להן תוצאה יחידה, להיטיב, ונמצא שהוא יחיד בכל פעולה ופעולה ואינו משתנה ע"י פעולותיו המשונות, וכשהוא בהשואה אחת נקרא אחד כלומר אחד מורה על עצמותו יתברך שאצלו כל מיני ההפכים הם בהשואה אחת, כמ"ש לעיל, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל שאצלו היודע והידוע והמדע אחד הם, כי מאד גבהו מחשבותיו ממחשבותינו ודרכיו מדרכינו.

ב' הבחנות בהשפעה, מטרם שבאה לכלל קבלה, ולאחר שבאה לכלל קבלה

(ב) וצא ולמד מאוכלי המן, שהמן נקרא לחם מן השמים, משום שלא נתגשם בהתלבשותו בעוה"ז, ואמרו חז"ל שכל אחד ואחד היה טועם בו כל מה שרצה, ונמצא שהיה בו בהכרח מן הצורות ההפוכות, דהיינו אחד טעם בו טעם מתוק, והשני טעם בו טעם חריף ומר, אשר המן בעצמו היה בהכרח, כלול משני ההפכים יחד, כי כלום יש לך נותן מה שאין בו, וא"כ איך אפשר שיהיו ב' הפכים בנושא אחד, אלא על כרחך, שהוא

שיש רבוי נפשות, כמספר הגופות, שהנפשות מאירות בהם, אלא שהן נבדלות זו מזו, ע"י שינוי הצורה שבכל אחת ואחת. וע"ד שאמרו חז"ל, כשם שפרצופיהן אינם שווים זה לזה, כך דעותיהן אינן דומות זו לזו. ויש בסגולת הגוף, להבדיל בצורות הנפשות, עד להבחין בכל נפש לפי עצמה, שזו נפש טובה, וזו נפש רעה, וכדומה, בצורות הנבדלות.

והנך רואה שכמו דבר גשמי, מתחלק ונחתך ונבדל, בגרון, ותנועה בהרחקת מקום בין חלק לחלק, כמו כן דבר רוחני, מתחלק ונחתך ונבדל, בסיבת שינוי צורה מחלק לחלק, ולפי השיעור של ההשתנות, כן ישוער המרחק מחלק לחלק, וזכור זאת היטב.

איך יצויר שינוי צורה בבריאה, ביחס א"ס

(ה) אמנם, עדיין לא הוצג לנו, אלא בעוה"ז, בנפשות בני אדם, אבל בדבר הנשמה, שאמרו בה שהיא חלק אלוהי ממעל, עדיין לא נתבאר, איך נבדלת היא מאלקיות, עד שיתכן לקרותה חלק אלקי, ואין לומר, על ידי שינוי הצורה, דח"ו לומר כן, דכבר ביררנו, שהאלקיות היא אור פשוט, הכולל, כל מיני ריבוי הצורות, והפוך הצורות שבעולם, באחדותו הפשוטה, בסוד אחד יחיד ומיוחד, כנ"ל. וא"כ, איך תצויר לנו בחינת שינוי הצורה, בנשמה שתהיה משונה מאלקיות, שמשום זה תהיה נבדלת, לקנות שם חלק הימנו ית'.

ובאמת, קושיא זו נוהגת ביותר, באור א"ס שמטרים הצמצום, כי זו המציאות שלפנינו, כל העולמות, עליונים ותחתונים יחד, נבחנו בשתי הבחנות, ההבחן הא', הוא צורת כל המציאות הזו, איך שהיא בטרם הצמצום, שהכל היה אז בלי גבול ובלי סוף, והבחן זה נקרא, אור א"ס ב"ה, ההבחן הב', הוא צורת כל המציאות הזו, שכבר באה מהצמצום ולמטה, אשר הכל הוא בגבול ומדה, והבחן זה נקרא, ד' העולמות, אצילות, בריאה, יצירה, ועשיה, ונודע, שבעצמותו יתברך, לית מחשבה תפיסא ביה כלל וכלל, ואין בו שום שם וכינוי, שכל מה שלא נשיג איך נגדירו בשם, שכל שם, ענינו השגה, שמורה, שמושג

פשוט ומופשט מב' הטעמים ורק כלול הוא מהם, באפן, שהמקבל הגשמי יכול להבדיל לעצמו, הטעם הזה שרוצה, ועל דרך זה תבין כל דבר רוחני, שהוא בעצמו יחיד ופשוט, אמנם כלול מכל ריבוי הצורות שבעולם, ובביאתו ליד מקבל הגשמי והמוגבל, אז יעשה בה המקבל צורה נבדלת אחת, מכלל ריבוי הצורות, המתחדות במהות הרוחנית ההיא. ולפ"ז יש להבחין תמיד בהשפעתו יתברך, ב' בחינות: הא' היא צורת מהות השפע העליונה, טרם ביאתה לכלל קבלה, שעדיין הוא אור פשוט וכולל. הב', היא אחר שהגיע השפע לכלל קבלה, שע"ז קנה צורה נבדלת אחת וחלקית, לפי תכונת המקבל.

איך אפשר להבין שהנשמה היא חלק מאלקיות

(ג) ובזה נבוא להבין מ"ש המקובלים במהות הנשמה, וזה לשונם, אשר הנשמה, היא חלק אלוהי ממעל ממש ואין בה שום שינוי כלל מן ה"כל", אלא במה שהנשמה היא חלק ולא "כל": ודומה לאבן הנחצבת מההר, שמהות ההר ומהות האבן שוות, ואין שום הבחן מן האבן אל ההר, רק בזה, שהאבן היא רק חלק מן ההר, וההר הוא בחינת ה"כל". עד כאן תמצית דבריהם ז"ל. ולכאורה הם דברים מתמיהים בתכלית, וביותר קשה להבין, איך יתכן לדרוש בחינת הבדל וחלק מן האלקיות, עד לדמות, לאבן הנחצבת מההר, דבשלמא אבן, היא נחצבת מההר, ע"י גרון ומקבת, אבל באלקיות, כביכול, איך, ובמה, יתפרדו זה מזה.

הרוחני נבדל בכח שינוי צורה,
כמו הגשמי שנבדל ע"י גרון

(ד) וטרם נבא אל הציאור, נסביר מהות ענין ההבדלה, הנוהג ברוחניים: ודע, אשר האישים הרוחניים מתפרדים זה מזה, רק על פי שינוי הצורה בלבד, דהיינו, אם דבר רוחני אחד, קונה בעצמו שתי צורות, כבר אינו אחד, אלא שנים: ואסביר לך, בנפשות בני אדם, שהם גם כן רוחניים: ונודע תחוק הרוחני, אשר צורתו פשוטה כנ"ל, וזה ודאי

ותפילתנו הוא, מאוצר מתנת חנם חנו, ואמרו ז"ל שאוצר מתנת חנם, מוכן הוא, רק בשביל הנשמות היותר גדולות בעולם, וביותר קשה עיקר תירוצם, שתירצו, אשר במתנת חנם נמצא חסרון גדול, דהיינו בושת הפנים הנמצא לכל מקבל מתנת חנם, שלהשלמה זה, הכין ית' את עוה"ז, שיש בו מציאות של יגיעה ועבודה, כדי שבעוה"ב יטלו את שכרם, חלף טרחתם ויגיע כפם, ותירוצם תמוה מאד, הא למה זה דומה, אל אדם האומר לחברו, עבוד עמי רגע אחד קטן, ותמורת זאת אתן לך מכל תענוגי העולם ושכיות החמדה, בכל ימי חייד, שאין לך מתנת חנם גדולה מזו, משום שהשכר אין לו שום השתוות עם העבודה, שהרי העבודה היא בעוה"ז, עולם עובר, שאין לו ערך של כלום, כלפי השכר והתענוג של העולם הנצחי, שאיזה ערך יש, לכמות העולם העובר, נגד כמות העולם הנצחי, ואצל באיכות היגיעה, שאין בה ערך של כלום, כלפי איכות השכר, וכמו"ש ז"ל, עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, וכו', ואין לומר, שמקצת השכר נותן השי"ת חלף טרחתם, והשאר במתנת חנם, שא"כ מה הועילו חכמים בתקנתם, שהרי נשאר הפגם של בושת הפנים, בשאר המתנה, אלא שאין דבריהם אלו מובנים כפשוטם, אלא יש כאן כוונה עמוקה.

במחשבה אחת נאצלה ונבראה כל המציאות, והיא הפועלת, והיא עצם הפעולה, והיא מציאות השכר המקוה, והיא מהות היגיעה

(ח) וטרם שאנו נכנסים בביאור דבריהם ז"ל, צריכים להבין, במחשבתו ית', בבריאת העולמות והמציאות שלפנינו, שלא יצאו פעולתם לפנינו, בדרך ריבוי מחשבות, כמו דרכינו, כי הוא ית', אחד, יחיד ומיוחד, כנ"ל, וכמו שהוא פשוט, כך אורותיו הנמשכים הימנו, פשוטים ומיוחדים, בלי שום ריבוי צורות, כמ"ש, לא מחשבותי מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכי וי', ועל כן תבין ותשכיל, שכל השמות והכינויים, וכל העולמות העליונים והתחתונים, הכל אור פשוט א', יחיד ומיוחד, שאצל השי"ת, האור הנמשך,

לנו בבחינת השם הזה, וע"כ, ודאי שבפעמיות ית' אין שום שם וכינוי כלל וכלל, וכל השמות והכינויים, המה, רק באורו ית' המתפשט הימנו, אשר התפשטות אורו ית' מטרם הצמצום, שהיתה ממלאת כל המציאות בלי גבול וסוף, היא נקראת בשם אין סוף ב"ה. ולפי זה, צריך להבין במה שאור א"ס ב"ה מוגדר לעצמו, ויצא מכלל עצמותו ית', עד שנוכל להגדירו בשם, כמו שהקשינו בנשמה כנ"ל.

ביאור על מ"ש ז"ל לכן הוכן עבודה ויגיעה על שכר הנשמות, כי מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה

(ו) ולהבין באפס מה במקום גבוה זה, צריכים להרחיב הדברים. ונחקור, בקוטב כל זו המציאות שלפנינו, ותכליתה הכללית, שכלום יש לך פועל בלי תכלית, וא"כ תכלית זו מה היא, אשר לסיבתה, המציא ית' כל המציאות הזו שלפנינו, בעולמות העליונים ובעולמות התחתונים. אמנם כן כבר הורו לנו חז"ל, בהרבה מקומות, שכל העולמות כולם לא נבראו אלא בשביל ישראל המקיימים תורה ומצוות וכו', וזה מפורסם. אלא צריך להבין בזה, בקושיא של חז"ל, שהקשו ע"ז, אם הכוונה של בריאת העולמות, היא בשביל להנות לנבראיו, א"כ, מה היה לו ית', לברוא את העוה"ז הגשמי, העכור והמלא יסורים, ובלי זה, ודאי שהיה יכול להנות לנשמות כמה שרוצה, כביכול, ולמה הביא את הנשמה בגוף עכור ומזוהם כזה. ותירצו על זה, דמאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה וכו', פירוש דבכל מתנת חנם נמצא פגם של בושת פנים, וכדי למנוע מהנשמות הפגם הזה, ברא את העוה"ז, שיטנה כאן מציאות של עבודה, ונמצאו נהנים לעתיד מיגיע כפיהם, כי נוטלים שכרם משלם, חלף יגיעם, וניצולים ע"י מפגם של בושח ע"כ.

איוה יחס יש מעבודת ע' שנה לתענוג נצחי,

ואין לך מתנת חנם גדולה מזו

(ז) ודבריהם ז"ל אלו, מוקשים מאד סביב סביב, מתחילה קשה, הרי עיקר מגמתנו

והמחשבה, והפעולה, והפועל, וכל מה שהלב יכול לחשוב ולהרהר, המה אצלו דבר אחד ממש. ועל פי זה תשפוט ותשכיל, שבמחשבה אחת נאצלה ונבראה כל המציאות הזו, עליונים ותחתונים יחד, עד ככלות הכל בגמר התיקון. אשר אותה המחשבה היחידה, היא הפועלת את הכל, והיא עצם כל הפעולות, והיא מקבלת התכלית, והיא מהותה של היגיעה, והיא עצמה מציאות כל השלימות והשכר המקווה. כמו שפי' הרמב"ן ז"ל, בסוד אחד יחיד ומיוחד כנ"ל.

ענין הצמצום, מבאר איך יצאה מהפועל השלם, פעולה בלתי שלמה.

ט) והיינו שהאריך הרב ז"ל בפרקים ראשונים שבספר הזה, בענין הצמצום הא', להיות הענין הזה החמור שבחמורות, כי הכרח הוא, אשר גם הקלקולים וכל מיני החסרונות, המה נמשכים ובאים הימנו ית', וכמוש"כ יוצר אור ובורא חושך, והנה הקלקולים והחושך המה הפך אמיתי לו ית', ואיך אפשר שימשך זה מזה, ואיך באים ביחד עם האור והעונג שבמחשבת הבריאה. ואין לומר, שהם ב' מחשבות מיוחדות זו מזו, שח"ו לומר ולהרהר כזאת, כנ"ל. וא"כ איך כ"ו נמשך הימנו ית', עד לעולם הזה, המלא חלאה יסורין וזוהמא גדולה, ואיך הם מתכלכלים יחד במחשבה היחידה.

פרק ב'

ביאור מחשבת הבריאה.

י) עתה נבא אל הביאור, בצורת מחשבת הבריאה. שזה ודאי, שסוף מעשה במחשבה תחילה, כי אפילו באדם גשמי בעל ריבוי מחשבות, גם בו יבוא סוף המעשה במחשבתו תחילה, עד"מ, כשעוסק בבנין ביתו, או מבינים, שמחשבה ראשונה שחשב בעסק זה, הוא שחשב צורת בית לשבת בו, וע"כ מוקדם לו ריבוי מחשבות וריבוי פעולות, עד שגומר צורה זו, שחשב מראש, וצורה זו, באה לו, בסוף כל פעולותיו. והנך רואה,

מכח הרצון להשפיע שבמאציל, נולד בהכרח הרצון לקבל כנאצל. והוא הכלי, שבתוכו מקבל הנאצל את שפעו

יא) וזהו, שאמר הרב ז"ל, שמתחילה היה אור א"ס ב"ה ממלא את כל המציאות. פי', כיון שחשב השי"ת, להנות את הנבראים, והאור התפשט ממנו, ויצא מלפניו, כביכול, תיכף הוטבע באור הזה, הרצון לקבל את הנאתו. ותשפוט ג"כ, שזה הרצון, הוא כל מדת גודלו של האור המתפשט, כלומר, שמדת אורו ושפעו, היא כפי השיעור שרוצה להנות, לא פחות ולא יותר. ודו"ק בזה, וע"כ, אנו מכנים מהותו של, הרצון לקבל, המוטבע באור הזה, מכח מחשבתו ית', בשם, מקום. עד"מ, באמרנו שאדם אחד יש לו מקום לקבל סעודת ליטרא לחם, והשני אינו יכול לאכול יותר מחצי ליטרא לחם, באיזה מקום אנו מדברים, לא מגודלם של בני המעיים, זולת מגודל של החשק והרצון לאכול. והנך רואה, שמדת מקום הקבלה של הלחם, תלויה בשיעור הרצון והחשק של האכילה, ואצ"ל ברוחניות, אשר הרצון של קבלת השפע, הוא המקום של השפע, והשפע נמדד במדת הרצון.

הרצון לקבל הכלול במחשבת הבריאה, הוציא

אותו מעצמותו ית' לבחינת השם א"ס.

יב) ובוז, ארוח לן להשכיל, במה שאור א"ס ב"ה יצא מכלל עצמותו ית', שאין לנו בו שום הגה ומלה, להיות מוגדר בשם אור א"ס כנ"ל, שהוא בסבת ההבחן הזה הנ"ל, אשר באור הזה, כלול בו הרצון לקבל מעצמותו ית', שהוא צורה חדשה, שאינה כלולה ח"ו כלל וכלל בעצמותו ית', כי ממי יקבל ח"ו. וזו הצורה, היא ג"כ כל גדלו של האור הזה, כנ"ל, ודו"ק, כי אי אפשר להאריך כאן.

מטרים הצמצום לא היה ניכר שינוי הצורה

דברצון לקבל.

יג) אמנם, בכל יכלתו, לא היתה נבחנת הצורה החדשה הזו, לבחי' שינוי מאורו ית'. שז"ס שאינא בפדר"א, שטרם שנברא העולם, היה הוא אחד ושמו אחד, הוא, מורה האור שבא"ס ב"ה, ושמו, מורה על המקום, שה"ס הרצון לקבל מעצמותו ית', הכלול באור א"ס ב"ה, ומשמיענו, שהוא ושמו אחד, כלומר, ששמו שה"ס מלכות דא"ס, שה"ס הרצון, דהיינו הרצון לקבל, שננטע בכל המציאות שהיתה כלולה במחשבת הבריאה, מטרים הצמצום, לא נבחן בו שום שינוי צורה והבדל מן האור שבו, והאור והמקום, אחד הם ממש, שאם היה שם איזה שינוי וגרעון בתוך המקום, בערך אור של א"ס ב"ה, אז ודאי היו שם בחינות כנ"ל, ודו"ק.

צמצום, פירוש, שהמלכות דא"ס מיעטה

הרצון לקבל שבה, ואז נעלם האור, כי

אין אור בלי כלי.

יד) וזהו דבר הצמצום, אשר הרצון לקבל, הכלול באור א"ס ב"ה, המכונה מלכות דא"ס, שה"ס מחשבת הבריאה שבא"ס, כנ"ל, הכוללת כל המציאות, קישטה בעצמה להתעלות, ולהשוות צורתה ביותר, לעצמותו ית'. וע"כ, מיעטה את רצונה מלקבל שפעו ית', בבחי' הד' שברצון, כמ"ש זה לקמן, ככוונה, שעל ידי כן יתאצלו ויבראו העולמות

עד לעוה"ז, שבאופן זה תהיה מותקנת צורת הרצון לקבל, וחשוב אל צורת ההשפעה, ובוז תבוא בהשוואת הצורה אל המאציל. והנה אחר שמייעטה, ברצון לקבל, ממילא נסתלק משם האור, שכבר נודע, שהאור תלוי ברצון, והרצון, הוא המקום של האור. כי אין כפיה ברוחניות.

פ ר ק ג'

ביאור מחצבת הנשמה

טו) ועתה יתבאר ענין מחצבת הנשמה, שאמרו שהיא חלק אלקי ממעל וכו', שהקשינו לעיל, איך ובמה תשתנה צורת הנשמה מאורו הפשוט, עד שתהיה נבדלת בזה מן הכל, ית', עתה מובן, כי נעשה בה באמת, שינוי צורה גדול, כי הגם שהוא ית' כולל כל הצורות שאפשר לחשוב ולהרהר, אמנם אחר האמור לעיל, אתה מוצא, צורה אחת, שאינה כלולה בו ית', והיינו הצורה של הרצון לקבל, שח"ו ממי יקבל. אמנם הנשמות, שכל בריאתן היא, משום שרצה ית', להנות להן, שזו היא מחשבת הבריאה כנ"ל, א"כ בהכרח שננטע בנשמות החוק הזה, לרצות ולחשוק לקבל שפעו, ובוז נמצאות נבדלות הימנו ית', משום שנשתנתה צורתן הימנו ית', שכבר נתבאר שמהות גשמי נחלקת ונבדלת ע"י כח התנועה וריחוק המקום, והמהות הרוחנית, נחלקת ונבדלת ע"י שינוי צורה, ולפי השיעור שבהשתנות הצורה זה מזה, כן ישוער המרחק בין זה לזה, ובאם שינוי הצורה יגיע להפכיות ממש מן הקצה אל הקצה, אז נעשה חיתוך והבדל גמור, עד שלא יוכלו לינק זה מזה, כי זרים נחשבים זה לזה.

פ ר ק ד'

אחר הצמצום והמסך שנעשה על הרצון לקבל, הוא נפסל מלהיות כלי קבלה, ויצא מהמערכת הקדושה, ובמקומו משמש האו"ח לכלי קבלה. והכלי של הרצון לקבל ניתן למערכת הטומאה. טז) אחר הצמצום והמסך שנעשה על כלי הזה שנקרא רצון לקבל, הוא נתבטל

זנפרד ויצא מכל המערכת הקדושה, ובמקומו נתקן אור חוזר להיות כלי קבלה. (כמ"ש בחלק ג'). ותדע, שזה כל ההפרש בין אבי"ע דקדושה, לבין אבי"ע דטומאה, כי כלי הקבלה דאבי"ע דקדושה הם מאו"ה, המתוקן בהשוואת הצורה לא"ס. ואבי"ע דטומאה, משמשים עם הרצון לקבל שנצטמצם שהוא צורה הפוכה מא"ס. ועי"ז הם נחתכים ונבדלים מחי החיים שהוא א"ס.

האדם ניזון משמרי הקליפות, וע"כ משתמש עם הרצון לקבל כמוהם.

(יז) ובזה תבין שורש הקלקולים, שנכלל תיכף במחשבת הבריאה, שהיא כדי להנות לנבראיו. אשר אחר כל ההשתלשלות ה' עולמות הכוללים, שהם: אדם קדמון, ואבי"ע, ונתגלו הקליפות ג"כ בד' עולמות אבי"ע, דטומאה, בסוד זה לעומת זה עשה אלקים, אז נמצא לפנינו, הגוף העכור הגשמי שנאמר עליו, כי יצר לב האדם רע מנעוריו, משום שכל יניקתו מנעוריו הוא משמרי הקליפות, שכל עניני הקליפות והטומאה, הוא ענין צורת "הרצון אך לקבל" שיש בהם, ואין בהם מהרצון להשפיע ולא כלום. ובזה נמצאים הפוכים הימנו ית', שהוא ית' אין לו רצון לקבל ח"ו כלל וכלל, וכל רצונו הוא, רק להנות ולהשפיע, וע"כ נקראות הקליפות מתים, כי בהפוך צורתם מחי החיים, נמצאים נחתכים ממנו, ואין בהם משפיעו ית' כלום. וע"כ, גם הגוף הניזון ע"י שמרי הקלי', נמצא ג"כ נחתך מחיים, והוא מלא זוהמא. וכ"ז הוא משום "הרצון אך לקבל" ולא להשפיע, הנטבע בו, כי רצונו תמיד פתוח, לקבל העולם ומלואו לתוך בטנו. וע"כ רשעים בחייהם נק' מתים, כי מתוך שינוי צורתם עד לקצה משורשם, שאין להם מבחי' ההשפעה כלום, נחתכים הימנו ית', והמה מתים ממש. ואע"ג שמדומה, שגם הרשעים יש להם מבחי' ההשפעה, שנותנים צדקה וכדומה, אמנם כבר אמרו עליהם בזוהר, דכל חסד דעבדין לגרמייהו הוא דעבדין, שעיקר כוונתם הוא לעצמם ולכבודם, ע"ש. אמנם, הצדיקים העוסקים בתורה

ובמצוות ע"מ שלא לקבל פרס, אלא להשפיע נ"ר ליוצרים, מזככים את גופם בזוה, ומהפכים את כלי הקבלה שבהם, על בחי' ההשפעה. ע"ד שאמר רבינו הקדוש גלוי וידוע וכו' ולא נהייתי אפי' באצבע קטנה (כתובות ק"ד). ובזה נמצאים דבקים בו ית' ממש, להיות שצורתם שוה לגמרי ליוצרים, בלי שום שינוי צורה כלל. וזה שדרשו ז"ל על הפסוק, ולאמר לציון עמי אתה ודרשו בהקס"ז אות ס"ז, עמי אתם בשותפות, אשר הצדיקים המה שותפים עם הבורא ית', בהיות שהוא ית' התחיל הבריאה, והצדיקים גומרים אותה, להיותם מהפכים כלי הקבלה, על כלי ההשפעה.

כל המציאות כלולה בא"ס ב"ה, ונמשכת יש מיש, ורק הרצון לקבל בלבד הוא מחודש, ונמשך יש מאין.

(יח) ודע, דכל ענין החידוש, שהמציא הבורא ית' בזה הבריאה, שאמרו ז"ל, שהוציא אותה יש מאין, אין זה החידוש נופל, זולת על הצורה של הרצון להנות, המוטבע בכל נברא. שיותר מזה, לא נתחדש כלום בסוד הבריאה. שז"ס יוצר אור ובורא חושך, ופי' הרמב"ן, דמלת בורא, מורה על חידוש, דהיינו מה שלא היה מקודם זה. והנך רואה שלא נאמר ובורא אור, והיינו משום שאין בו חידוש, על דרך המצאת יש מאין, כי האור וכל הכלול באור, שהוא כל המוחשות והמושכלות הנעימות שבעולם, כל זה נמשך, יש מן יש, כלומר שכבר כלולים הם בו ית', וא"כ אין בהם בחי' חידוש, וע"כ נאמר יוצר אור, להורות שאין בו בחי' חידוש ובריאה, אבל על החושך, שהוא כולל כל המוחשות והמושכלות הבלתי נעימים, עליהם נאמר, ובורא חושך, כי המציא אותם יש מאין ממש. כלומר, שאין זה ח"ו במציאותו ית' כלל וכלל, אלא שנתחדש עכשיו, אשר השורש לכולם, הוא הצורה של "הרצון להנות", הכלול באורותיו המתפשטים הימנו ית'. אשר מתחילה היא רק כהה מן האור העליון, וע"כ נקראת חושך בערך האור, אבל לבסוף, משתלשלים ויוצאים מחמתה

הקליפות, ס"א, והרשעים, שהם נחתכים לגמרי על ידה משורש החיים. שז"ס הכתוב ורגליה יורדת מות, פי' רגליה, מורה על לשון סוף דבר, ואומר שרגליה של המלכות, שהיא בחי' הרצון להנות, שישנו בהתפשטות אורו ית', בסוף משתלשלת הימנה בחי' המות לס"א, ולהניזונים ונמשכים אחרי הס"א.

בהיותנו ענפים נמשכים מא"ס, לכן הדברים הנמצאים בשורשנו, הם לנו לתענוג, ושאינם בשורשנו, יהיו לנו לטורח וליסורין.

יט) אמנם אפשר דקשות. כיון ששינוי, הצורה הזה של הרצון לקבל מחויב להמצא בבריות בהכרח, דאם לא כן, איך תהיינה נמשכות הימנו ית' ותצאנה מכלל בורא לכלל נברא, שלא יצויר זה, אלא על ידי שינוי הצורה כנוצר לעיל. ועוד, הרי שצורה זו של הרצון להנות, היא עיקר טיב כל הבריאה, אשר מחשבת הבריאה סובבת עליה, והיא ג"כ מדת כמות הטוב והעונג, כמו שהארכנו לעיל, שע"כ נקראת מקום, ואיך נאמר עליה, שנקראת חושך, והיא נמשכת עד לבחי' מות, כי עושה במקבלים התחתונים, בחי' הפסק ופירוד מחי' החיים ח"ו. ועוד צריכים להבין, מה ענין החרדה הגדולה הזאת המגיע למקבלים מחמת שינוי הצורה מעצמותו ית', ולמה חרי בה, האף הגדול הזה.

וכדי להסביר לך די באר את הענין הדק הזה, צריך לבאר מקודם, מוצא כללות התענוגים והיסורים, המורגשים בעולמנו. ותשכיל זאת, בידוע, אשר כל ענף יהיה טבעו שיהיה לשורשו, ולכן כל הענינים הנהוגים בשורש, יתרצה בו גם הענף ויאהב אותם ויחמדם, וכל הענינים שאינם נהוגים בשורשו, גם הענף מתרחק מהם, לא יסבול אותם, וישנא אותם, והנה חוק זה, נוהג בכל שורש עם הענף שלו, ולא יעבור. ומשום שהוא ית' וית', הוא שורש לכל בריותיו אשר ברא, וע"כ כל הענינים הכלולים בו ית',

ונמשכים לנו הימנו בהמשכה ישרה, יבושם לנו, ויונעם לנו, משום שזבענו קרוב לשורשנו. וכל הענינים שאינם מצויים בו ית', ואינם נמשכים לנו הימנו בהמשכה ישרה, זולת על פי קוטבה של הבריאה עצמה, יהיו אלו נגד הטבע שלנו, ויהיה קשה לנו לסבלם. דהיינו, אנו אוהבים את המנוחה, ואנו שונאים מאד את ענין התנועה, עד שאין אנו עושים שום תנועה, זולת בשביל השגת המנוחה, והיה זה, בשביל שהשורש שלנו אינו בעל תנועה, אלא בעל מנוחה, שאין התנועה נהגת בו כלל, וע"כ הוא ג"כ נגד טבענו והיא שנואה, עלינו, ועד"ז, אנו אוהבים את החכמה והגבורה והעושר וכל המעלות הטובות, היינו משום שהמה כלולים בו ית', שהוא שורשנו, ושונאים אנו מאוד את הפוכם, כמו הסכלות, החולשה, העניות, והבזיונות, וכדומה, היינו בשביל שאינם מצויים כלל ועיקר בשורש שלנו, וע"כ הם מאוסים ושנואים עלינו עד אין לסבול.

אמנם צריך לחקור, איך אפשר שתמשך לנו איזו המשכה, ולא תהיה ישר ממנו ית', כי אם מקוטבה של הבריאה עצמה. אלא למה דבר זה דומה, לעשיר אחד שקורא לאדם מן השוק, ומאכילו, משקהו ומעניק לו מכסף וזהב בכל יום ויום, וכל יום מרובה משל חברו, ותבחין שהאדם הזה טועם במתנותיו העצומים של העשיר, ב' טעמים, משונים זה מזה, בבת אחת. כי מצד אחד טועם תענוג גדול לאין קץ מכח ריבוי מתנותיו, ומהצד השני קשה לו לסבול ריבוי ההטבה, ומתבייש בעת קבלתו, שהדבר מביא לו אי סבלנות, מחמת ריבוי המתנות שמרבה עליו בכל פעם. וזה ודאי שהתענוג שיש לו מן המתנות, נמשך לו ישר מן העשיר הנותן, אמנם קושי הסבלנות, שהוא טועם במתנות, אינו נמשך לו מן העשיר הנותן, אלא מתוך מהותו עצמו של המקבל, שמתעוררת בו בושה, מחמת הקבלה, ומתנת החנם, ובאמת שגם זה מסבב לו העשיר כמובן, אבל באפן בלתי ישר.

רשעים משנה שברון שברם, וצדיקים ירשו משנה.

כא) ובא וראה, אשר לרשעים, משנה שברון שברם, כי אווזון החבל בב' ראשים, כי העוה"ז נברא עם חסרון וריקות מכל שפע הטוב, וכדי לקנות קנינים צריכים אל התנועה, וידוע שריבוי התנועה מדאיב את האדם, להיותה המשכה בלתי ישרה ממהותו ית'. אמנם להשאר ריקן מהקנינים והטוב גם זה אי אפשר, שזה ג"כ מנוגד לשורש, שהרי השורש מלא מכל טוב, וע"כ בוחרים בסבל ריבוי התנועה, בכדי להשיג מילוא הקנינים, אמנם כיון שכל קנינם ורכושם הם אך לעצמם, והיש לו מנה רוצה מאתים, נמצא בזה, שאין אדם מת וחצי תאותו בידו, ונמצאים סובלים מב' הצדדים, הן מצער ריבוי התנועה, והן מצער החסרון של הקנינים, שחסרה להם מחציתם. אבל הצדיקים בארצם ירשו משנה, דהיינו אחר שמהפכים את "הרצון לקבל" שלהם לרצון להשפיע, ומה שמקבלים, הוא על מנת להשפיע או ירשו משנה, כי מלבד שמשגיגים את שלימות התענוג ומבחר הקנינים, המה משיגיגים ג"כ, את השואת הצורה ליוצרה, ית', שבוה נמצאים בדביקות האמיתית, ואז נמצאים ג"כ בסוד המנוחה, שהשפע מגיע אליהם מאליו, בלי שום תנועה ועמל.

פרק ה'

מחשבת הבריאה מחייבת כל הפרטים שבמציאות לצאת זה מזה עד לגמר התקון.

כב) ועכשיו שזכינו לכל הנ"ל, יובן לנו באפס מה, עוצם יחודו יתברך וית', אשר לא מחשבותיו מחשבותינו וכו', וכל ריבוי הענינים והצורות המושגים לנו, בכל המציאות הוה אשר לפנינו, כל זה מתיחד אצלו ית', במחשבה יחידה אחת, דהיינו, מחשבת הבריאה "כדי להנות לבריותי", אשר המחשבה היחידה הזאת, מקפת את כל המציאות באחדות גמורה עד גמר התיקון, כי היא כל מטרת הבריאה כנ"ל, והיא הפועל, כלומר, ע"ד כח הפועל בנפעל, כי מה שהוא

לפי שהרצון לקבל אינו נמצא בשורשנו, אנו מרגישים בו בוש ואי סבלנות, וז"ל, שכדי לתקן זה "הכין" לנו בעוה"ז יגיעה בתורה ומצות להפך את הרצון לקבל על רצון להשפיע.

כ) המתבאר לנו מכל האמור, שכל הצורות הנמשכות לנו בהמשכה בלתי ישרה הימנו ית', יהי' בהם קושי הסבלנות, והוא נגד הטבע שלנו, ובוה תבין, שהצורה החדשה שנעשתה במקבל, דהיינו "הרצון להנות" אינה באמת שום פחיתות וחסרון בערכו ית', ואדרבא זהו עיקר הקוטב של בריאתו, שבלא זה אין כאן בריאה כלל כנ"ל. אמנם המקבל, שהוא הנושא את הצורה הוה, מרגיש בה מחמת עצמו, בחינת קושי הסבלנות, והיינו משום שלא נמצאת צורה זו בשורש שלו, ודו"ק היטב.

ובזה הצלחנו להבין את תירוץ חז"ל, אשר העוה"ז נברא, משום דמאן דאכיל דלאו דיליה, בהית לאסתכולי באפיה, שלכאורה הוא תמוה מאד כנ"ל, ועתה יונעמו לנו דבריהם מאוד, שכוונתם על ענין שינוי הצורה של "הרצון להנות", שנמצא בהכרח בנשמות, כנ"ל, משום דמאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה, כלומר שכל מקבל מתנה מתבייש בעת הקבלה, והיינו משום שינוי הצורה מהשורש, שאין בו צורה זו של קבלה, וכדי לתקן זאת, ברא את העוה"ז, אשר הנשמה באה בה ומתלבשת בגוף, וע"י עסק התורה ומצוות ע"מ לעשות נ"ר ליוצרו, מתהפכים כלי הקבלה של הנשמה, לכלי השפעה, כלומר, שמצד עצמה לא היתה חפצה בשפע הנכבד, אלא מקבלת השפע, כדי להשפיע נ"ר ליוצרה, הרוצה שהנשמות יהנו משפעו ית'. וכיון שהיא נקיה מהרצון לקבל לעצמה, שוב אינה בהית לאסתכולי באפיה, ונגלית על ידי זה, תכלית השלימות של הנברא, וענין הצורך והחיוב של ההשתלשלות הרחוקה עד העולם הזה, יתבאר לקמן, שהמלאכה הגדולה הנ"ל, שהיא התהפכות צורת הקבלה על צורת ההשפעה, לא תצויר אלא בעוה"ז, כמו"ש עוד.

כמו שאבאר בהמשך ביאורנו במקומם.

מלכות דא"ס, פירושה, שהמלכות איננה עושה
שם בחינת סוף.

(כג) ובהנ"ל יובן, המובא בתיקוני זוהר מבחי' המלכות דא"ס ב"ה, שע"ז נרעשו הספים מקול המתמיהים, דהיתכן לכנות שם מלכות בא"ס ב"ה, דא"כ יש גם שם ט' ספירות ראשונות וכו'. ובדברינו מתבאר היטב, דענין הרצון לקבל הכלול באור א"ס ב"ה בהכרח, כנ"ל, הוא נקרא מלכות דא"ס ב"ה, אלא ששם לא עשתה המלכות בחי' סוף וגבול על האור א"ס ב"ה, משום שעוד לא נגלה בה שינוי צורה מחמת הרצון לקבל, לכן נק' א"ס ב"ה, כלומר שהמלכות אינה עושה שם בחי' סוף וכו'. לאפוקי מאחר הצמצום ולמטה, נעשה בכל ספירה ופרצוף בחי' סוף בכח המלכות.

פ ר ק ו'

אי אפשר שהרצון לקבל יהיה נגלה באיזו מהות,
זולת בד' בחינות, וה"ס ד' אותיות היות.

(כד) ונרחיב מעט את הענין הזה, להבין היטב ענין הסוף שנעשה בדבר המלכות, ונקדים מתחילה לבאר, מה שגדרו לנו המקובלים, ומובא בזוהר ותיקונים, שאין לך שום אור גדול או קטן, הן בעולמות העליונים והן בעולמות התחתונים, שלא יסודר תחת סדר, של השם בן ארבע אותיות הויה.

וזה מותאם עם הכלל, המובא בעה"ת, שאין לך אור בעולמות שלא יהיה מלוכש בכלי. פי', דכבר ביארתי ההבחן בין עצמותו ית', לאור המתפשט הימנו ית', שהוא רק מטעם הרצון להנות, שנכלל באורו המתפשט, שהוא בחי' שינוי צורה מעצמותו, שאין בו ח"ו הרצון הזה, ובוה נגדר אור זה המתפשט בשם נאצל, כי מסבת שינוי הצורה הזו, יוצא האור מכלל המאציל לבחי' נאצל, ומבואר ג"כ, שהרצון להנות הכלול באורו ית', הוא ג"כ מדתו של גדלות האור, והיא נק' מקום של האור, כלומר שמקבל שפעו

אצלו ית' רק מחשבה יהיה בנבראים חוק מחוייב בהכרח. וכיון שחשב עלינו להנות אותנו נתפעל בנו בהכרח הענין הזה, להיות מקבלים שפעו הטוב, והיא הפעולה. כלומר, אחר שהוטבע בנו החוק הזה של הרצון לקבל הנאות, אז מוגדרים אנו לעצמנו בשם פעולה, שמחמת שינוי הצורה הזאת, יוצאים אנו מכלל בורא לכלל נברא, ומכלל פועל לכלל פעולה, כנ"ל. והיא היגיעה והעבודה, שמחמת כח הפועל בנפעל כנ"ל, מתגברת והולכת כמות חשק הקבלה שבנו, ע"ד השתלשלות העולמות, עד לבחי' גוף נפרד בעוה"ז, דהיינו בהפוך הצורה מחי החיים, שאין בגדרו להשפיע מחוצה לו כלל וכלל, שהוא המביא לגופים את המיתה, וכל מיני יסורים ויגיעות לנשמה כמו"ש עוד. והוא ענין עבודת השי"ת בתורה ומצוות. כי ע"י הארת הקו במקום המצומצם, נמשכים השמות הק', התורה, והמצוות. וע"י העמל בתורה ובמצוות על מנת להשפיע ג"ר ליצורו, לאט לאט מתהפכים כלי הקבלה שבנו, לכלי השפעה. וזהו כל השכר המקווה לנו. שכל כמה שכלי הקבלה אינם מתוקנים, אי אפשר לנו להרחיב פינו לקבל שפעו ית', והיינו משום פחד של השתנות הצורה, בסוד מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה. כי משום זה היה הצמצום הא', כנ"ל. אבל בהיותנו מתקנים את כלי הקבלה שלנו, שיהיה ע"מ להשפיע, משווים אנו בזה את הכלים ליוצרים, וראויים אנו לקבל את שפעו עד אין קץ.

והנך רואה שכל אלו הצורות ההפוכות שבכל הבריאה הזו שלפנינו, דהיינו צורת פועל ונפעל, וצורת הקלקולים והתקונים וצורת העבודה ומתן שכיה, וכו', כל זה הוא נכלל רק במחשבתו היחידה ית', הנ"ל, ובתכלית הפשטות, דהיינו "להנות לנבראיו" בדקדוק, לא פחות ולא יותר. ועל הדרך הזו הנ"ל נכללים ג"כ במחשבה ההיא, כל ריבוי המושכלות, הן המושכלות שבתורתנו הק', והן החכמות החצוניות, וכל ריבוי הבריות והעולמות, ושינוי ההנהגות שבכל אחת, כל אלו יוצאים ונובעים רק מהמחשבה היחידה.

האור של ההתפשטות שבו מצד המאציל. ואחר שנפעל הנאצל מכח עצמו בהגדלת שיעור רצונו, אז נקבעים בו החשק והרצון לקבל, ואז אפשר לאור להתלבש בכלי הזה בקביעות.

והן אמת, אשר אור א"ס ב"ה מתפשט, כביכול, ג"כ על ד' הבחי' הנ"ל, עד שיעור גדלות הרצון מצד הנאצל עצמו כנ"ל, שהוא הבחי' הד', כי בלאו הכי לא היה יוצא כלל מבחינת עצמותו ית', להיות נקבע בשם לפי עצמו, דהיינו א"ס. אמנם, בכל יכלתו יתברך, לא נשתנתה הצורה כלל, מחמת הרצון לקבל, ולא נבחן שם שום שינוי, בין האור, ובין המקום של האור, שהוא הרצון להנות כנ"ל, והם אחד ממש. והיינו דאיתא בפדר"א, שקודם שנברא העולם, היה הוא אחד ושמו אחד, שבאמת קשה הלשון הכפולה הוא ושמו, כי קודם שנברא העולם מה ענין שמו לשם, והיה לו לומר קודם שנברא העולם היה הוא אחד. אלא הכוונה, על אור א"ס ב"ה, שהוא טרם הצמצום, כי אע"פ, שיש שם בחי' מקום, ובחינת רצון לקבל השפע מעצמותו ית', אמנם בלי שום שינוי והבחן בין האור ובין המקום. והוא אחד, היינו האור א"ס ב"ה. ושמו אחד, היינו הרצון להנות הכלול שם בלי שום שינוי ח"ו כלל וכלל. והבן את אשר רמזו ז"ל, "אשר שמו" בגי' "רצון", דהיינו "הרצון להנות".

כללות כל העולמות שבמחשבת הבריאה,
נקרא אור א"ס. והכלול של המקבלים אשר
שם נקרא מלכות דא"ס.

(כו) וכבר נתבאר בענין סוף מעשה במחשבה תחילה, שהוא מחשבת הבריאה שהתפשטה מעצמותו ית', כדי להנות לנבראיו. ונתבאר, שאצלו ית', המחשבה והאור הם ענין אחד. ובוה מובן שאור א"ס ב"ה שהתפשט מעצמותו, כולל את כל המציאות שלפנינו עד גמר התיקון העתידי, שהוא סוף המעשה, אשר אצלו ית', כבר נגמרו כל הבריות בכל שלימותם והנאתם, שרצה להנות אותם. והנה זו המציאות השלמה בכל צרכה,

ית' כפי מדת רצונו לקבל, וחשקו, לא פחות ולא יותר כנ"ל.

ומבואר ג"כ, שענין זה של הרצון לקבל, הוא כל בחי' החידוש, שנתחדש בבריאת העולמות, על דרך המצאת יש מאין ממש. כי רק הצורה הזאת לבדה, אינה כלולה ח"ו כלל בעצמותו ית', ורק עכשיו המציא אותה הבורא ית' לצורך הבריאה. שז"ס ובורא חושך, מפני שצורה זו, היא השורש לחושך, מפני שינוי הצורה שבה, וע"כ כהה היא מן האור המתפשט בתוכה ובסבתה.

ובזה תבין, שכל אור המתפשט הימנו ית', תיכף נבחן בוה ב' בחי'. בחי' א', היא עצמות האור המתפשט, טרם נגלתה בו הצורה של הרצון להנות. ובחי' ב', היא אחר שנגלתה בו הצורה של הרצון להנות, שאז נתעבה ונחשך מעט, בסבת הקנין של שינוי הצורה כנ"ל. והנה בחי' א', ה"ס האור, ובחי' ב', ה"ס הכלי, וע"כ נבחנות בכל אור המתפשט, ד' בחי', בדבר התפעלות הכלי. כי צורת הרצון לקבל, שנק' כלי אל האור המתפשט, אינה נשלמת בבת אחת, אלא בדרך פועל ונפעל. ויש ב' בחי' בפועל, וב' בחי' בנפעל, ונק' כח ופועל בפועל, וכח ופועלה בנפעל שהם ד' בחינות.

אין הרצון לקבל נקבע בנאצל, אלא ע"י
התעוררותו לקבל מכח עצמו.

(כה) והענין, משום שהכלי הוא שורש החושך כנ"ל, אשר הוא הפוך מן האור, וע"כ הוא מחויב להתפעל לאט לאט, ע"ד המדרגה, בדרך עילה ועלול, שז"ס המים הרו וילדו אפילה (מד"ר שמות פ' כ"ב) הי החושך, הוא תולדה מהאור עצמו, ומתפעל הימנו ע"ד הריון ולידה, שה"ע כח ופועל. והיינו, כי בהכרח, שנכלל תיכף בכל אור המתפשט בחי' הרצון לקבל כנ"ל, אלא שאינה עולה בשם של שינוי הצורה, עד שיקבע באור, זה הרצון להדיא. ולזה, לא די בחינת הרצון לקבל הנכלל באור מצד המאציל, אלא הנאצל בעצמו, מחוייב לגלות הרצון לקבל שבו, בפועל, מצד עצמו. כלומר, שמחוייב להמשיך שפע ברצונו, יותר מכפי שיעור

נקראת אור א"ס ב"ה. והכולל שלהם, נקרא מלכות דא"ס.

פ ר ק ח'

החכמה נקראת אור והחסדים מים. הבינה נק' מים עליונים. והמלכות מים תחתונים.

כט) ועכשיו נבאר מהות ד' הבחינות עילה ועלול, המוכרחות להתפעלות שלימות הצורה של הרצון לקבל. כנ"ל, בסוד המים הרו וילדו אפילה. כי הנה באצילות יש ב' בחי' אור. הבחי' הא' נק' אור, שה"ס חכמה. והבחי' הב' נק' מים, שה"ס חסדים. כי הבחי' הא' נמשכת מעילא לתתא בלי סיוע מצד התחתון, והבחי' הב' נמשכת בסיוע מהצד התחתון, ע"כ נק' מים, שכן טבע האור שיסודו למעלה, וכן טבע המים שיסודם למטה, והבן. וגם במים עצמם ישנן ב' בחי' דהיינו מים עליונים, שהם ע"י הבחי' הב' שבד' הבחי'. ויש מים תחתונים, שהם ע"י הבחי' הד', שבד' הבחינות.

ביאור התפשטות אור א"ס לד' בחינות כדי לגלות הכלי, שהוא הרצון לקבל.

ל) וע"כ יש בכל התפשטות של אור א"ס, עשר ספירות כי הא"ס שה"ס השורש והמאציל נקרא כתר, ואור ההתפשטות עצמו, נקרא חכמה. שהוא כל שיעור ההתפשטות של האור מלמעלה, מא"ס ב"ה. וכבר נודע, שבכל התפשטות אור מלמעלה כלול הרצון לקבל כנ"ל, אלא אין הצורה של הרצון לקבל נגלית בפועל, עד שיתעורר הנאצל לרצות ולהמשיך אור, יתר מכשיעור התפשטותו. וא"כ, כיון שהרצון לקבל כלול בבחי' כח תיכף באור ההתפשטות, ע"כ מחוייב האור לגלות הכח אל הפועל. וע"כ, מתעורר האור להמשיך תוספת שפע, יותר משיעור שבהתפשטותו מצד הא"ס, ובוה מתגלה הרצון לקבל בפועל, באור ההוא, וקונה צורת חידוש בשינוי צורה במעט כנ"ל, כי נעשה בוה כהה מן האור, כי נתעבה מחמת חידוש הצורה הנ"ל, וזה החלק שנתעבה נקרא בינה. וז"ס אני בינה לי גבורה, שבאמת הבינה היא חלק מן החכמה, דהיינו עצם אור ההתפשטות א"ס כנ"ל, אלא משום שהתגברה ברצון, והמשיכה שפע יותר

פ ר ק ז'

אע"פ שנצטמצמה רק מבחי'ד, נסתלק האור גם מג' הבחינות הראשונות.

כז) וכבר התבאר שהנקודה האמצעית, שה"ט הנקודה הכוללת של מחשבת הבריאה, וה"ס הרצון להנות שבה, קישט את עצמו, להשוות צורתו למאציל ביתר שאת, ואע"פ שמצד המאציל אין בו שום שינוי צורה בכל יכולתו, אמנם נקודת הרצון הרגישה בוה כעין המשכה בלתי ישרה ממהותו ית', ע"ד המשל הנ"ל מהעשיר עש"ה, וע"כ מיעטה את רצונה מהבחי' האחרונה, שהיא תכלית הגדלות של הרצון להנות, כדי להוסיף בדביקות בבחינת המשכה ישרה ממהותו ית', כמ"ש לעיל. ואז נתרקן האור מכל בחי' המקום, כלומר, מכל ד' המדרגות שישנן במקום. ואע"פ שלא מיעטה רצונה ילא מהבחי' הד' אמנם יחטבע הרוחני הוא, שאינו נחלק לחלקים.

אח"כ חזר והמשיך ק' אור מג' הבחינות הראשונות, ובחי'ד נשארה חלל פנוי.

כח) ואחר זה נמשך שוב אור א"ס ב"ה אל המקום שנתרקן, אלא לא מילא את המקום בכל ד' בחינותיו, אלא רק על ג' בחי', כמו שהיה הרצון ל' הנקודת הצמצום. ונמצא שהנקודה האמצעית שנצטמצמה, נשארה חלולה וריקנית, כי לא האיר האור אלא עד הבחי' הד', ולא עד בכלל, ונפסק שם אור א"ס. ויתבאר לקמן, ענין התכללות הבחי' זו מזו, הנוהגת בעולמות העליונים. ובוה תבין, שהד' הבחי' נכללות זו מזו, באופן, שגם בבחי' ד' עצמה, ישנן ג"כ כל ארבע הבחי'. ונמצא בוה, שגם בבחי' הד', הגיע האור א"ס ב"ה לג' בחי' ראשונות שבה, רק הבחי' האחרונה שבבחינה הד' שבה, היא בלבדה נשארה. ריקנית בלי אור, וחזר זאת.

משיעור ההתפשטות שבה, מא"ס, מחמת זה קנתה שינוי צורה, ונתעבתה מעט מן האור, ויצאה בשם לפי עצמה, שהיא ספירת בינה, והנה מהות תוספות השפע שהמשיכה מא"ס, בכח התגברות הרצון שלה, נק' אור של חסדים, או מים העליונים כנ"ל. מפני שאור זה לא נמשך ישר מא"ס ב"ה. כמו אור החכמה, אלא ע"י הסיוע של הנאצל, שהתגבר ברצון כנ"ל, וע"כ עולה בשם לפי עצמו, להיות נקרא אור דחסדים, או מים. והנך מוצא עכשיו בספירת הבינה, שהיא כלולה מג' בחי' אורות, בחי' א', היא אור עצמות הבינה, שהוא חלק מאור החכמה כנ"ל, ובחי' ב', בחי' ההתעבות ושינוי הצורה שבה, שקנתה ע"י התגברות הרצון כנ"ל. ובחי' ג', היא אור דחסדים שהגיע לה: ע"י המשכתה עצמה מהא"ס ב"ה.

אמנם, עדיין לא נגמר בזה כלי הקבלה על שלימותו, להיות הבינה מעצם אור החכמה הנעלה מאוד. שהוא ההתפשטות הישרה מאור א"ס ב"ה, ע"כ נגלה בבינה, רק בחי' שורש לכלי קבלה, ובחינת פועל, לפעולת הכלי. כי אח"כ, אותו אור דחסדים, שהמשיכה בכח התגברותה, שוב התפשט הימנה, ונתוספה הארה מועטת מאור החכמה. והתפשטות אור דחסדים זה, נקרא זעיר אנפין, או חג"ת, כמו"ש במקומו. והנה אור ההתפשטות הזה, ג"כ התגבר ברצונו, להמשיך שפע חדש, יתר מכשיעור הארת החכמה, שיש בהתפשטות שלו מן הבינה. ע"כ נבחנת התפשטות זו ג"כ לב' בחינות כי אור ההתפשטות בעצמו נק' ז"א או ו"ק, ובחי' ההתגברות שבו, נק' מלכות, וז"ס עשר הספירות, כתר, ה"ס א"ס. חכמה, היא אור ההתפשטות מא"ס. בינה, ה"ס אור החכמה שהתגבר להוסיף שפע, שעל ידי כן נתעבה כנ"ל. ז"א, הכולל חג"ת נה"י, ה"ס אור דחסדים עם הארת החכמה המתפשט מן הבינה, ומלכות, ה"ס התגברות הב' לתוספת הארת החכמה, יתר ממה שיש בז"א.

ד' הבחינות שברצון, ה"ס ד' אותיות הוי"ה,

שהן כח"ב תו"מ.

לא) וז"ס ד' אותיות, דשם בן ארבע,

דקוצו של יוד, ה"ס א"ס, כלומר, כח הפועל הכלול במחשבת הבריאה; "כדי להנות לבריותיו", שה"ס כלי הכתר. ויוד, ה"ס חכמה, דהיינו הבחי' הא', שהיא בחינת הכח שבפועל, הכלול תיכף באור ההתפשטות של הא"ס. וה"א ראשונה, ה"ס בינה, דהיינו בחי' ב', שהיא בחי' יציאת הכח אל בחי' פועל, דהיינו האור שנתעבה מן החכמה כנ"ל. ואו, ה"ס זעיר אנפין, או חג"ת נה"י, דהיינו התפשטות אור דחסדים שיצא ע"י הבינה כנ"ל, שהיא בחי' ג', בחי' כח לגילוי הפעולה כנ"ל, ה"א תתאה שבהויה, ה"ס מלכות, דהיינו הבחינה הד' בחינת גילוי הפעולה בשלימות כלי הקבלה, שהתגבר להמשיך תוספת שפע יתר מכשיעור התפשטותו מבינה, ובוזה נקבעה צורת הרצון לקבל, על היכנו, והאור מתלבש בכלי שלו, שהוא הרצון לקבל, הנגמר רק בהבחינה הרביעית הזו, ולא קודם הימנה. בזה תבין בפשטות, שאין לך אור בעולמות עליונים ותחתונים, שלא יהיה מסודר תחת סדר שם בן ארבע, שה"ס ד' בחי' הנ"ל, כי בלא זה לא נקבע הרצון לקבל, שצריך להיות בכל אור. כי הרצון הזה הוא המקום והמדה של האור ההוא כנ"ל.

אותיות ו' ד' הויה הן דקות, מפני שהן בחינות

כח בלבד.

לב) ואין להקשות על זה הרי היוד רומזת לחכמה וה' לבינה, וכל עצמות האור, שאך יש בע"ס, הלא היא נמצאת בספירת החכמה, ובינה זעיר אנפין ומלכות, המה רק לבושים בערך החכמה, א"כ היתה צריכה החכמה, לתפוש את האות היותר גדולה בשם בן ד', והענין הוא, כי האותיות של השם בן ד', אינן מורות ומרמזות על שיעור וכמות האור שבע"ס, אלא שהן מורות ערכי התפעלות הכלי, כי הלבן שבקלף הס"ת, מרמז על בחי' האור, והשחור שהוא האותיות שבס"ת, מרמזות על בחי' איכות הכלים. וע"כ הכתר, כיון שהוא רק בחי' שורש דשורש לכלי, לכן מרמזו רק בקוצו של יוד. והחכמה, שהיא בחי' הכח שטרם נתגלה לפועל, ע"כ נרמזת באות היותר קטנה שבאותיות, דהיינו

כי כל עיקר מושג הזמן אצלנו, אינו אלא הרגש של התנועות. כי מוח המדמה שבאדם, מצייר ומרקם מספר מסוים של תנועות, שהרגיש בהן בזו אחר זו, ומעתיקם בדמיון "זמן" מסוים. באופן, שאם היה האדם עם סביבתו במצב של מנוחה מוחלטת, לא היה יודע אז ממושג הזמן ולא כלום. והנה כן הדבר גם ברוחניים, שסכום מסוים של חידושי הצורות, הנבחנות לתנועות רוחניות כנ"ל, המסובכות זו בזו בדרך סבה ומסובב, מכנים אותן בשם "זמן" ברוחניות. וענין "קודם ואח"כ" פירושו תמיד כמו סבה ומסובב.

פ ר ק י'

כל החומר המיוחס לנאצל, הוא הרצון לקבל,

ומה שיש בו יותר מזה מיוחס למאציל.

לה) ודע, כי בחינת הרצון לקבל שבנאצל, שנתבאר היטב, שהוא הכלי שבו, תדע, שהוא ג"כ כל החומר הכללי, המיוחס לנאצל. באופן שכל הישות זולתו, מיוחסת למאציל.

הרצון לקבל, הוא צורה ראשונה של כל מהות,

וצורה ראשונה אנו מגדירים בשם חומר, משום

שאין לנו השגה במהות.

לו) אע"פ שבחינת "הרצון לקבל" מובן לכאורה למקרה ולצורה במהות, ואיך תופסים אותו לחומר המהות? אמנם כן הוא גם במהויות הסמוכות לנו, שדרכינו לכנות הצורה הראשונה שבמהות בשם החומר הראשון שבמהות, משום שאין לנו השגה ותפיסא כלל וכלל בשום חומר, כי כל ה' החושים שלנו אינם מוכנים לזה, להיות המראה והשמיעה והריח והטעם והמישוש מציעים לשכל העיוני, רק צורות בעלמא

הי', והבינה שבה יצא ונגלה הכח אל הפועל, נרמזת באות הרחבה שהיא ה"א. וז"א כיון שאינו אלא בחי' כח לגילוי הפעולה כנ"ל, ע"כ נרמז באות ארוכה ודקה, שהיא ואו. שהדקות, מורה, שעדיין הויית כלי טמונה בו בכח בהעלם. ואריכות הקו, מורה שבסוף התפשטותו נגלה על ידו כלי גמור ושלם. כי החכמה לא הספיקה בהתפשטותה לגלות כלי שלם, כי הבינה איננה עדיין כלי ממש, אלא בחי' פועל הכלי כנ"ל. שע"כ רגל היוד קצרה, להורות שעדיין קצר הוא, שלא גילה ע"י הכח הטמון בו, וע"י התפשטותו, בחי' כלי שלם. וגם המלכות, נרמזת באות ה', כמו ספירת הבינה, שהיא אות רחבה, שנגלית בשלימות הצורה. ולא יקשה לך ע"ז, מה שהבינה והמלכות יש להן אותיות שוות, היינו משום שבעולם התיקון הן באמת דומות זו לזו, ושואלות כליהן זו לזו, בסו"ה ותלכנה שתיהן. כמ"ש במקומו.

פ ר ק ט'

תנועה רוחנית, פירושה, התחדשות של

שינוי צורה.

לג) עוד נשאר לבאר דבר הזמן והתנועה, שאנו נתקלים בהם כמעט בכל מלה בחכמה הזאת. אכן תדע, שהתנועה הרוחנית איננה כתנועה המוחשית ממקום למקום, אלא הכונה היא על התחדשות הצורה, שכל חידוש צורה אנו מכנים בשם תנועה. כי אותו החידוש, דהיינו שינוי הצורה שנתחדשה ברוחני, במשונה מצורה הכללית הקודמתו שבאותו הרוחני, הרי היא נבחנת, שנתחלקה ונתרחקה מרוחני ההוא, ויצאה בשם ובשליטה לפי עצמה. שבזה היא דומה לגמרי למהות גשמית אשר נפרד ממנה איזה חלק, ומתנענע והולך לו ממקום למקום. ולפיכך מכונה החידוש צורה בשם תנועה.

זמן הרוחני פירושו, מספר מסוים של חידושי

שינוי צורות, המסובבים זה מזה. קודם ואח"כ,

פירושם, סבה ומסובב.

לד) ודבר הזמן בהגדרתו הרוחני, תבין,

של מקרי המהות, המצטיירים על ידי שיתוף פעולה עם החושים שלנו. ולמשל, אם נקח אפילו את האטומים הקטנים המקרוסקופיים אשר ביסודות הראשונים שבאיזו מהות, הנפרדים על ידי מלאכת החמיא, הלא גם המה אינם אלא צורות בעלמא שמצטיירות כן לעינים, או ביתר דיוק, שהמה ניכרות ונבחנות לנו על ידי דרכי "הרצון לקבל ולהתקבל", שאנו מוצאים בהם, אשר על פי משפט הפעולות הללו אפשר להבחין בהם ולבודד האטומים האלו למיניהם, עד לבחינת החומר הראשון של המהות ההיא, והרי גם אז, המה רק כחות שבמהות, ולא חומר. והנך מוצא, אשר גם בגשמיות, אין לנו מוצא אחר להבין את החומר הראשון, זולת בהנחה, שהצורה הראשונה היא החומר הראשון הנושא כל שאר המקרים והצורות הבאים אחריה, ואין צריך לומר בעולמות העליונים, אשר כל מוחשי ומדומה אינו נוהג שמה.

ח ל ק ר א ש ו ן

לוח שאלות לפירוש המלות

(א) מהו אור.	(כה) מהי מחצבת הנשמה.
(ב) מהם אור וכלי.	(כט) מהו מטה.
(ג) מהו אור עגול.	(ל) מהו מיוחד.
(ד) מהו אור פשוט.	(לא) מהי מלכות דא"ס.
(ה) מהו אור החכמה.	(לב) מהו מלמעלה למטה.
(ו) מהו אור דחסדים.	(לג) מהו ממלא.
(ז) מהו אויר ריקני.	(לד) מהו מעלה מטה.
(ח) מהו אחר קך.	(לה) מהו מקום.
(ט) מהו אמצעית.	(לו) מהו מרובע.
(י) מהו אחד.	(לז) מהו משולש.
(יא) מהו בורא.	(לח) מהו נוגע.
(יב) מהי דבקות.	(לט) מהי נקודה אמצעית.
(יג) מהי השואה.	(מ) מהו סוף.
(יד) מהי התפשטות.	(מא) מהם עגול, עגולים,
(טו) מהו זך.	(מב) מהו עליון.
(טז) מהו זמן.	(מג) מהו פירוד.
(יז) מהו חושך.	(מד) מהו פנוי.
(יח) מהי חכמה.	(מה) מהו פשוט.
(יט) מהו חלל.	(מו) מהו צמצום.
(כ) מהם טרם ואח"כ.	(מז) מהו קו.
(כא) מהם יחיד ומיוחד.	(מח) מהו קרוב.
(כב) מהו יחוד.	(מט) מהו ראש.
(כג) מהם ימין ושמאל.	(נ) מהו רוח.
(כד) מהו יוצר.	(נא) מהו רצון פשוט.
(כה) מהו כלי.	(נב) מהו שם.
(כו) מהו למעלה.	(נג) מהו תוך.
(כז) מהו מאציל.	(נד) מהי תנועה.

הערה : שכחת פירוש מלה באיזה ענין, גרוע ממחיקת אותה המלה בתוך הענין, שהרי הבנה הורה
תשטשש הענין כולו. לפיכך, הרגל עצמך ע"י לוח השאלות והתשובות, עד להשיב עליהן בשינון בלי
טורח.

לוח שאלות לענינים

- (נה) מה המה המושגים המושללים מחכמת הקבלה.
- (נו) מהי השפה הרגילה בחכמת הקבלה.
- (נז) מהו המבדיל והמפריד ברוחני.
- (נח) מהו המקור של ה"רצון לקבל".
- (נט) במה יוצא האור מכלל מאציל להיות נאצל.
- (ס) מהו החומר הראשון של כל נאצל.
- (סא) מאימתי נקרא נאצל.
- (סב) הרוחני, שקיבל לתוכו שינוי צורה, שע"כ נפרש ממנו אותו החלק ויצא לבחינה אחרת כנודע. האם הפסיד הרוחני משהו בגלל זה.
- (סג) כיצד, ואצל מי, נבחנים כל מיני ריבוי הצורות והשינויים שבעולמות.
- (סד) כיצד מצוירות התחדשות ותנועה באור.
- (סה) כיצד נכללים באחדותו ית' הפשוטה, כל מיני ריבוי הצורות וההפכים, הנמשכים ממנו ית' בעולמות.
- (סו) על ידי מי ומה נמשך הקו מא"ס ב"ה.
- (סז) הגשתנה משהו אחר הצמצום גם בא"ס ב"ה.
- (סח) מאימתי נתגלתה העביות שבבחי"ד.
- (סט) מה הן ד' הבחינות שברצון לקבל.
- (ע) מה הן ד' האותיות של הויה.
- (עא) מהו הראש העליון של הקו הנוגע בא"ס ב"ה.
- (עב) מהי המחשבה היחידה, הכוללת את כל מיני הצורות וההפכים שבכל המציאות כולה.
- (עג) מהיכן, חכמי הקבלה מתחילים לעסוק.
- (עד) מה הם ב' העיקרים הכוללים הכל.
- (עה) מהו הפירוש של "הוא ושמו אחד".
- (עו) מהו השם "אין סוף".
- (עז) מה נמשך מרצון לקבל הכלול בא"ס.
- (עח) מהי הסיבה לצמצום האור.
- (עט) איזו בחינת קבלה תחשב לבחינת השפעה.
- (פ) לתכלית מה נעשה הצמצום.
- (פא) למה נסתלק האור מהנקודה האמצעית, ושוב לא חזר.
- (פב) למה לא נעשה בחינת סוף על ידי הצמצום.
- (פג) למה נסתלק האור בעת הצמצום מכל ד' הבחינות.
- (פד) למה לא הוכרו ד' הבחינות במדרגות זו למטה מזו בעת הצמצום מטרם ביאת הקו.
- (פה) למה לא נתעבתה בחי"ד תיכף עם צמצום האור, אלא, שנשארו כל ד' הבחינות בהשואה אחת.
- (פו) איזו בחינה נשארת ריקה מאור.
- (פז) מתי תתמלא גם בחי"ד מהאור העליון.
- (פח) מהו הגורם לבריאת העולמות.
- (פט) מהו החפץ הנרצה מתורה ומע"ט.
- (צ) מהי הסגולה של גילוי השמות הקדושים.
- (צא) איך מתגלים השמות הקדושים.
- (צב) מהו גמר התיקון.
- (צג) מהו השורש של הקלקולים כולם.
- (צד) למה אי אפשר להפך כלי הקבלה להשפעה זולת כאן בעוה"ז, ולא בעולמות עליונים.
- (צה) מה הן ב' הבחינות שבאור.
- (צו) מה כלול בהתפשטות האור מהמאציל.
- (צז) איזה אור מתגלה עם התגברות ה"רצון להשפיע".
- (צח) מה המה ב' האורות הכלולים בכל נאצל.
- (צט) למה אור החסדים שפל מאור החכמה.
- (ק) מתי נגמר כלי הקבלה.
- (קא) מהו ההפרש בין המקבל מתוכו אל המקבל מחוצה לו כמו בא"ס ב"ה.
- (קב) מהן ספירות העיגולים.
- (קג) למה אינן נבחנות המדרגות בעגולים בזו למטה מזו בטרם ביאת הקו.
- (קד) היש ענין רע ב"רצון לקבל" מעצם בריאתו.
- (קה) מהי המשמעות של המשכה בלתי ישרה מן המאציל.

לוח התשובות לפירוש המלות

- (א) אור (ח"א הסת"פ אות י"ח): היינו כל המקובל בעולמות בבחינת "יש מיש", שזהו כולל הכל, חוץ מחומר הכלים. ע"י אות ב' ואות כ"ד.
- (ב) אור וכלי (ח"א א"פ ו'): הרצון לקבל שבנאצל נקרא כלי, והשפע שמקבל נקרא אור.
- (ג) אור עגול (א"פ ח"א פ"א ק'): הוא אור שאינו עושה הבחן מדרגות.
- (ד) אור פשוט (א"פ ח"א פ"א ל'): הוא אור הכולל בתוכו את הכלי עד בלי להבחין בין האור לכלי.
- (ה) אור חכמה (א"פ ח"א פ"א נ'): הוא אור הנמשך לנאצל בהתפשטות א', שהיא כללות חיותו ועצמותו של הנאצל.
- (ז) אור דחסדים (ח"א א"פ פ"א ה'): הוא אור מלביש על אור החכמה ונמשך לנאצל עם התגברות א'.
- (ז) אויר ריקני (ח"א א"פ פ"א ה'): הוא אור דחסדים בטרם שמלביש על אור דחכמה.
- (ח) אח"כ (ח"א הסת"פ ל"ד): היינו המסובב מכח בחינה הקודמתו. ע"י אות כ'.
- (ט) אמצעית (ח"א ב'): ע"י אות ל"ט.
- (י) אחד (ח"א פ"ב א"פ א'): האור העליון המתפשט מעצמותו ית' הוא אחד ופשוט כמו עצמותו, וכמו שהוא בא"ס ב"ה כן הוא אפילו בעולם העשיה, בלי שינוי ותוספת צורה כל שהיא ח"ו, ע"כ נקרא אחד.
- (יא) בורא (ח"א הסת"פ י"ח): השם בורא מתיחד רק על היחידות דהיינו המצאת "יש מאין", שהיא בחינת חומר של הכלים בלבד, המוגדר בבחינת ה"רצון לקבל" שבכל מהות, שבהכרח לא היה זה בעצמותו ית' בטרם הבריאה.
- (יב) דבקות (ח"א פ"א א"פ ל'): היא השואת הצורה, המקרבת הרוחניים ומדביקתם זה בזה, ושינוי הצורה מרחיקם זה מזה.
- (יג) השואה (ח"א א'): אם אין הכר של הבחן כל שהוא בין ד' המדרגות של הרצון לקבל, נאמר שהן בהשואה אחת.
- (יד) התפשטות (ח"א פ"א א"פ א'): אור היוצא מכלל מאציל ובא לבחינת נאצל מכונה בשם "התפשטות" האור. ובאמת האור העליון אינו מתפעל משום זה, בדומה למדליק נר מנר שאין הראשון חסר, אלא על שם קבלת הנאצל מכנים אותו כן.
- (טו) וך (ח"א פ"א א"פ צ'): בחינה א' שברצון לקבל נבחנת לזכה ביותר מג' הבחינות שלאחריה.
- (טז) זמן (ח"א הסת"פ ל"ד): הוא סכום מסוים של בחינות המשתלשלות זו מזו ומסובכות זו בזו בסדר סיבה ומסובב, כגון ימים חדשים ושנים.
- (יז) חשך (ח"א הסת"פ כ"ד): בחינה ד' שברצון, שאינה מקבלת לתוכה האור העליון מכח הצמצום, נבחנת לשורש החושך.
- (יח) חכמה (ח"א א"פ פ"א נ'): היא אור עצמות חיותו של הנאצל. ע"י אות ה'.
- (יט) חלל (ח"א א'): בחינה ד' שברצון שנתרוקנה מאור: הנה נבחנת לחושך ביחס לאור. וביחס לכלי נבחנת ל"חלל", כי בחינה ד' בעצמותה לא נחסרה מהנאצל בסיבת הצמצום, אלא שישנה בו בבחינת חלל ריקני בלי אור.
- (כ) פרים ואח"כ (ח"א הסת"פ ל"ד): כשמדברים מיחסי סיבה ומסובב של הנאצלים, מבטאים הסיבה במלה "טרם", ואת מסובב הסיבה היא מבטאים במלה אח"כ. ע"י אות ט"ז.

- (כא) יחיד ומיוחד (ח"א הסת"פ א'): מורה על האור העליון, אשר מאיר ושולט בכל ריבוי המדרגות המשוונות זו מזו עד כדי להפכן ולהשוותן לצורתו היחידה. "מיוחד" מורה על גמר שליטתו זאת, כלומר, אחר שכבר השווה והחזיר את צורתן לבחינת יחיד כמוהו. עי' אות י"ד.
- (כב) יחוד (ח"א פ"א או"פ ו'): ב' בחינות משונות שהשוו צורתן זו לזו, נמצאות מתיחדות לבחינת אחת. עי' אות י"ב.
- (כג) ימין ושמאל: מדרגה תחתונה עולה לפעמים לקומה שוה עט העליונה ממנה בעת שהעליונה צריכה אליה להשלמתה עצמה, או נבחת התחתונה לבחי' שמאל והעליונה לבחינת ימין.
- (כד) יוצר (ח"א הסת"פ י"ח): השם "יוצר" מתיחד על השפעת האור לעולמות, שזה כולל כל המציאות חוץ מהחומר של הכלים. עי' לעיל אות י"א ואות א'.
- (כה) כלי (ח"א פ"א או"פ ו'): הרצון לקבל שבנאצל הוא הכלי שלו.
- (כו) למעלה (ח"א פ"א או"פ פ"ב ג'): השואת הצורה של התחתון אל העליון היא עליה "למעלה".
- (כז) מאציל: כל סיבה נקראת "מאציל" אל המדרגה המסובבת ממנה. והשם מאציל כולל את המשכת האור וגם הכלי המקבל לאור.
- (כח) מחצבת הנשמה (ח"א הסת"פ ט"ו): בחינת הרצון לקבל שהוטבעה בנשמות, היא המבדילה אותן ו"חוצבת" אותן מן האור העליון, כי שינוי הצורה הוא המבדיל ברוחניים (כנ"ל אות י"ב). וענין דבר מחצבת הנשמה, היא בחינת נ"עבר שבין עולם האצילות לעולם הבריאה, שיתבאר במקומו.
- (כט) מטה (ח"א פ"ב או"פ ג'): הפחות במעלה מחברו נבחן שהוא למטה מחברו.
- (ל) מיוחד: עי' לעיל במלה יחיד.
- (לא) מלכות דא"ס (ח"א הסת"פ י"ד): היא בחינת הרצון לקבל הנמצא בהכרח שם.
- (לב) ממעלה למטה (ח"א פ"ב או"פ ג'): היינו מבחינה א' עד בחינה ד': כי בחינה ד' שנשארה בלי אור נבחת למטה מכל המדרגות, וכל שהרצון לקבל שלו קלוש יותר נבחן ליותר עליון עד שבחינה א' נבחת שהיא למעלה מכולם.
- (לג) ממלא (ח"א א'): שאין שם בחינת חסרון כל שהוא, ולא יצויר להוסיף שם משהו לשלימות.
- (לד) מעלה מטה (ח"א פ"ב או"פ ג'): החשוב ביותר נבחן לבחינת "מעלה", והגרוע לבחינת "מטה".
- (לה) מקום (ח"א הסת"פ י"א): הרצון לקבל שבנאצל הוא ה"מקום" אל כל השפע והאור שבו.
- (לו) מרובע (ח"א פ"א ו'): המדרגה הכוללת בתוכה כל ד' הבחינות שברצון.
- (לז) משולש (ח"א פ"א או"פ ח'): הוא מדרגה שבה רק ג' הבחינות הראשונות של הרצון.
- (לח) נוגע (ח"א פ"ב או"פ ה'): אם שינוי צורתה של המדרגה מן השורש אינו ניכר כל כך עד להפרידה מהשורש, נבחת שהיא "נוגע" בשורש. והוא הדבר בין מדרגה לחברתה.
- (לט) נקודה אמצעית (ח"א פ"א או"פ נ'): בחינה ד' שבא"ס ב"ה נקראת כן, על שם אחדותה עם אור א"ס ב"ה.
- (מ) פוף (ח"א פ"א או"פ כ'): הסוף וסיום של כל נאצל נעשה ע"י כח העיכוב שבבחי' ד', שהאור העליון פוסק מלהאיר שם משום שאינה מקבלתו.

- (מא) עגול (ח"א פ"א או"פ ק'): אם אין הבחן מעלה מטה בין ד' הבחינות שברצון לקבל נבחן ל"עגול" (דהיינו בדומה לתמונה עגולה גשמית, שאין הבחן מעלה ומטה נוהג בה). וד' הבחינות מכונות משום זה, ד' עגולים כדוריים זה בתוך זה, שאי אפשר להכיר ולהבחין ביניהם בחינות מעלה ומטה.
- (מב) עליון (ח"א פ"ב או"פ ג'): היינו החשוב יותר.
- (מג) פרוץ (ח"א הסת"פ יב): ב' מדרגות שאין ביניהן השתוות הצורה משום צד, נבחנות לנפרדות זו מזו לגמרי.
- (מד) פנוי (ח"א פ"א או"פ ד'): הוא מקום המוכן לקבל תיקונים ושלמות.
- (מה) פשוט (ח"א פ"א או"פ ט'): שאין בו הבחן מדרגות וצדדים.
- (מו) צמצום (ח"א פ"א או"פ ט'): הכובש את רצונו. כלומר, המעכב את עצמו ואינו מקבל אעפ"י שמשתוקק מאד לקבל, נקרא שמצמצם עצמו.
- (מז) קו (ח"א פ"ב או"פ א'): מורה שיש בו הבחן מעלה ומטה מה שלא היה מקודם לו, גם מורה, שהארתו מועטת מאד בערך הקודם.
- (מח) קרוב (ח"א פ"א או"פ ג'): כל שצורתו קרובה ושוה יותר לחברו, נבחן לקרוב אליו ביותר.
- (מט) ראש (ח"א פ"א או"פ ד'): אותו החלק שבנאצל המשתוה ביותר לצורת השורש, נקרא "ראש".
- (נ) רוח (ח"א פ"א או"פ ה'): אור החסדים נקרא רוח.
- (נא) רצון: ע"י אות מ"ה.
- (נב) שם (ח"א הסת"פ ה'): השמות הקדושים המה ביאורים, איך האורות המרומזים בהם באים בהשגה באופן, שהשם של המדרגה מבאר דרכי ההשגה שבאותה מדרגה.
- (נג) תוך (ח"א פ"א או"פ ו'): המקבל בתוכו, נבחן שהאור מדוד ומוגבל בכלי, והמקבל מחוצה לו, נבחן שאינו עושה שום גבול על האור שמקבל.
- (נד) תנועה (ח"א הסת"פ ז'): כל חידוש צורה נבחן לתנועה רוחנית, על שם שנבדלה מן הצורה הקודמת ויצאה בשם לעצמה. בדומה לחלק הנבדל מדבר גשמי שמתנענע ויוצא לו ממקומו הקודם.

לוח התשובות לענינים

(סא) תיכף בתחילת התרומות הרצון לקבל בנאצל, דהיינו הנקרא בחינה א' שברצון, הנה כבר יצא מכלל מאציל להיות נאצל (א"פ ח"א פ"ב ג').

(סב) אין העדר והפסד נוהגים ברוחניים, ואין החלק הנפרש מחמת שינוי צורה מפסיד ומפחית באור העליון כלום, בדומה למדליק נר מנר שאין הראשון נחסר, ולפיכך כל שינוי צורה הוא תוספת על הראשונה והסת"פ חלק ב' בענין התכלות ע"ס בכל ספירה).

(סג) כל הריבויים והשינויים נעשים רק בהתפעלותם וקבלתם של הכלים מאורו ית', אבל האור העליון ביחסו לעצמו נמצא במצב מנוחה מוחלטת, כלומר, בלי שינוי ובלי חידוש כל שהוא (א"פ ח"א פ"ב א').

(סד) אין שום תנועה, דהיינו חידוש, באור העליון, אלא אותו החלק המקובל לנאצל מן האור העליון (שהוא ע"ד מדליק נר מנר ואין הא' חסר) הוא, "המתחדש ומתרבה לפי חידושי הצורות שבכלים", שכל אחד מקבל לפי מידת הרצון לקבל שבו, שבחינותיהן משתנות זו מזו ומשתלשלות זו מזו עד אין שיעור ואין קץ (א"פ ח"א פ"ב א').

(סה) עי' בהסתכלות פנימית דף י"ט ד"ה עתה ודף כ', ובדף כ"ד ד"ה ועכשיו.

(סו) המסך, שפירושו כח העיכוב שנעשה על בחינה ד' לאחר הצמצום שלא לקבל עוד בתוכה, הוא שגרם ליציאת הקו מא"ס ב"ה. שהרי האור העליון אינו מקבל שינוי לעולם, ומאיר לאחר הצמצום כמקודם הצמצום, אלא המסך הנ"ל גרם עתה, שלא יתקבל מהאור העליון אלא בג' בחינות הרצון, שמידתן קטנה מאד בערך קבלת בחינה ד' שבא"ס ב"ה, ולפיכך קיבל רק קו דק של אור בערך גודל האור שבא"ס ב"ה (א"פ ח"א פ"ב א').

(סז) אע"פ שבחינה ד' שבא"ס ב"ה צמצמה את עצמה, עם כל זה אין כאן ענין של פושט צורה ולובש צורה אחר העדרה

(נה) אין כאן בחכמה הזאת מראשה עד סופה אפילו מלה אחת שיהיה בה מושג מוחשי או דמיוני, כגון מקום וזמן ותנועה וכדומה, וגם ההעדר אינו נוהג ברוחניים. וכל שינוי צורה אין הפירוש שנעדר מצורה ראשונה, אלא שהצורה הראשונה נשארה במקומה בלי שינוי כל שהוא, ואז שינוי הצורה שקנה עכשיו נתוסף על צורתו הא' (א"פ בתחלות).

(נו) שפה זאת היא "שפה של ענפים" המראים על שרשיהם העליונים: כי אין לך אפילו עשב מלמטה, שאין לו שורש למעלה, וע"כ מצאו להם חכמי הקבלה, שפה מוכנה לרמוז בענפים וללמד על שרשיהם העליונים (א"פ דף א' והתחלת הסת"פ ד"ה ראשית).

(נז) שינוי הצורה מבדיל ומרחיק הרוחניים זה מזה (א"פ אות ז').

(נח) הרצון להשפיע שבאור העליון, הוא המחייב את הרצון לקבל בנאצל (הסת"פ אות י"א ד"ה חוה).

(נט) בסיבת צורת הרצון לקבל, המתחדש עם האור העליון בהיותו רוצה להשפיע, יצא החלק הזה שנתחדש, מבחינת מאציל, ובא לבחינת נאצל (הסת"פ אות י"א ד"ה חוה ואות ט"ו ד"ה ועתה).

(ס) הצורה שנתחדשה ויצאה בבחינת "יש מאין" דהיינו הרצון לקבל הנמצא בכל מהות, הוא "החומר הראשון" לכל נאצל ולכל מהות, ולא עוד, אלא כל מה שישנו בנאצל או במהות יותר מהחומר הזה, הרי הוא נבחן לבחינת אור ושפע הנמשך מאור עליון בבחינת "יש מיש" ואינו כלל מבחינת הנאצל והגברא. ואין לתמוה איך צורה נעשית לחומר? כי כן הוא אפילו בגשמיות, שדרכנו לקבוע את הצורה הראשונה של המהות לבחינת חומר ראשון, משום שאין השגה תופסת כלל בשום חומר, במציאות כולה, בהיות החושים שלנו תופסים רק מקרים בחומר, שהם צורות המתגלגלות ובאות בחומר הראשון (הסת"פ אות ל"ה ד"ה ודע).

לוח התשובות תלמוד עשר הספירות לענינים לה

כעצמותו ית' אין לנו שום הגה ומלה כלי
(א"פ ח"א פ"א ב').

(ע) העיקר הא', הוא מה שכללות
המציאות שלפנינו, כבר קבועים וקיימים
באין סוף ב"ה בכל שלימותם האחרונה
וזה נקרא אור א"ס. העיקר הב', הם ה'
העולמות, שנקראים: אדם קדמון, אצילות,
בריאה, יצירה, עשיה, המשתלשלים ממלכות
דאין סוף לאחר הצמצום. וכל שישנו בעיקר
הב' הוא נמשך מעיקר הא' (א"פ ח"א פ"א
ג' והסת"פ אות ה' ד"ה ובאמות).

(ע) "הוא" מורה על האור שבא"ס ב"ה,
"שמו" מורה על הרצון לקבל שבא"ס ב"ה
המכונה מלכות דא"ס, "אחד" מורה שאין
שינוי צורה כל שהוא נבחן שם בין אור
שה"ס "הוא" לבין הכלי שה"ס "שמו", אלא
כולו אור (א"פ ח"א פ"א ל' ד"ה ולפי,
והסת"פ אות י"ג ד"ה אמנס).

(ע) מטרים הצמצום נקרא בשם "אין
סוף", להורות, כי שמה לא יצויר סוף וסיום
כלל, להיות גם בחינה ד' מקבלת את האור,
וא"כ אין שום סיבה שמה להפסקת האור
להתהוות סוף וסיום (א"פ ח"א פ"א כ').

(ע) בריאת העולמות וכל מלואם, כי ע"כ
צמצם את עצמו בבחינה ד' שבו כדי לגלות
העולמות האלו עד לעזה", אשר כאן יש
אפשרות להפך את צורת הקבלה על צורת
השפעה (א"פ ח"א פ"א צ' והסת"פ אות י"ז
ד"ה ובזה).

(ע) דבר הקישוט שראתה המלכות
דא"ס להשואת הצורה ליוצרה, שאפשר
שתתגלה רק ע"י בריאת העולמות, מחמת
זה צמצמה את עצמה (א"פ ח"א פ"א מ'
וח"א פ"א צ').

(ע) המקבל רק משום הרצון להשפיע
נחת רוח לנותן (א"פ ח"א פ"א צ' ד"ה
הצמצום).

(פ) כדי להפך צורת הקבלה לצורת
השפעה (א"פ ח"א פ"א צ').

(פא) ע"י א"פ ח"א פ"א מ' והסת"פ אות
כ"ב ד"ה ועכשיו.

(פב) משום שהצמצום לא היה מטעם
שינוי צורה שנראתה ברצון לקבל, שרצה

של הראשונה, כנוהג בגשמיים, אלא יש כאן
ענין של תוספת צורה חדשה על הצורה
הראשונה והצורה הראשונה לא זוהא אף משהו,
משום שאין מקרה ההעדר נוהג בשום דבר
רוחני. ולפיכך כל החידוש הזה של הסתלקות
האור וכח העיכוב שנעשה בבחי"ד שלא לקבל
בתוכה, נבחן לעולם אחר חדש ומיוחד לעצמו,
שנתוסף עתה על האור א"ס ב"ה הנשאר
בקדמותו בלי שום שינוי כל שהוא. וזוה
תקיש לכל חידושי צורות הנפעלים בתוך
הרוחנים (א"פ ח"א פ"ב א').

(ס) מביאת הקו מא"ס ב"ה, שהמסך
עכב אותו מלהאיר בבחינה ד', אז ניכרת
העביות שבה כי נשארה בלי אור (א"פ ח"א
פ"ב ג').

(ס) מתחילה מתפשט ויוצא האור
ממאציל בבחינת אור דחכמה, שהוא כללות
חיותו השייכת לאותו הנאצל, ובו בחינה א'
שברצון לקבל, ונקרא התפשטות א' או
בחינה א'. ואחר כך מתגבר באור שהוא
בחינת הרצון של השפעה, שהתגברות הרצון
הזה ממשיכה אור דחסדים מהמאציל, וזה
נקרא התגברות א' או בחינה ב'. ואחר כך
מתפשט אור דחסדים ההוא התפשטות גדולה
דהיינו בהארת חכמה, וזה נקרא התפשטות
ב' או בחינה ג'. ואח"כ חוזר ומתגבר באור
ההוא הרצון לקבל הכלול באור מהתפשטות
א' כנ"ל, וזוה נשלם הרצון לקבל על גדלותו
ושלימותו וזה נקרא התגברות ב' או בחינה
ד' (א"פ ח"א פ"א נ').

(ע) היוד של הויה, היא בחינת התפשטות
א' של האור הנקרא בחינה א' (כנ"ל אות ט"ט).
ה' ראשונה של הויה, היא בחינת התגברות
א' שבאור הנקראת בחינה ב'. ו' של הויה
היא התפשטות ב' של האור, הנקראת בחינה
ג'. ה' אחרונה של הויה, היא התגברות ב'
שבאור הנקרא בחינה ד' (הסת"פ אות ל"א
ד"ה וד"ט).

(עא) ע"י לעיל אות מ"ט.

(עב) הוא המחשבה של, להנות לנבראיו
(הסת"פ אות כ"ב ד"ה ועכשיו).

(עג) כל המדובר בחכמת הקבלה, הוא
רק בהתפשטות האור מעצמותו ית', אמנם

- לתקנה, אלא רק מחמת קישוט בעלמא בלי שום צורך וחיוב.
- פג) משום שאין מקצת נהג ברוחניות (או"פ ח"א פ"א ע').
- פד) בטרם הארת הקו, עדיין לא היתה נבחנת בחינה ד' בעצמה לעבה ושפלה, כנ"ל אות פ"ג, וע"כ אין ענין שתתרשמה המדרגות בשבילה (או"פ ח"א פ"א צ').
- פה) משום שהצמצום לא היה מפאת שינוי הצורה (או"פ ח"א פ"א צ').
- פו) רק בחינה ד' בלבדה (או"פ ח"א פ"ב ג').
- פז) בעת שכלי הקבלה יקנו צורת השפעה (או"פ ח"א פ"א מ').
- פח) הרצון לקבל הנמצא שם בהכרח היה בו החפץ להתקשט ולהדמות לצורת האור לגמרי, וזה נעשה ל"גורם" לבריאת העולמות (או"פ ח"א פ"א צ').
- פט) להפך כלי הקבלה שיהיו על מנת להשפיע (הסת"פ אות כ"ב).
- צ) סגולתם היא ביחוד, להפך צורת הקבלה להשפעה (או"פ ח"א פ"א צ').
- צא) על ידי העמל בתורה ובמעשים טובים (או"פ ח"א פ"א מ').
- צב) כשיחזורו כלי הקבלה לצורת ההשפעה (אור פנימי ח"א פ"א מ' ד"ה צמצום).
- צג) שינוי הצורה הנמצא ב"רצון לקבל" מן המאציל (הסת"פ אות י"ח ד"ה ודע).
- צד) קלקול ותיקון בנושא אחד, נהג רק בעוה"ז (הסת"פ אות כ' ד"ה ובזה).
- צה) אור החכמה ואור החסדים (או"פ ח"א פ"א נ').
- צו) הרצון להשפיע והרצון לקבל (או"פ ח"א פ"א נ').
- צז) אור החסדים (או"פ ח"א פ"א נ').
- צח) אור החכמה ואור החסדים (או"פ ח"א פ"א נ').
- צט) משום שנמשך על ידי התגברות רצונו של הנאצל (או"פ ח"א פ"א נ').
- ק) אחר שנגלתה בחינה ד' שברצון שהיא גדלות הרצון לקבל (או"פ ח"א פ"א נ').
- קא) המקבל בתוכו, הכלי מגביל במידתו את האור שמחזיק. והמקבל מחוצה לו, אין הכלי מגביל האור שמחזיק, והוא בלי קצבה (או"פ ח"א פ"א נ').
- קב) כשאין הבחן בין מעלה ומטה בין ד' הבחינות שברצון נבחנות לד' עיגולים זה בתוך זה כגלדי בצלים (או"פ ח"א פ"א ק').
- קג) כי הצמצום לא היה מחמת פחיתות שינוי הצורה (או"פ ח"א פ"א ק').
- קד) אין בה שום פחיתות מעצם בריאתה, וגם לא היתה מתגלה בה שום פחיתות לולא היה עליה הצמצום (הסת"פ אות י"ט ד"ה אמנם) ועי' באות ק"ו.
- קה) עי' בהסת"פ אות י"ט ד"ה אמנם.